

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ &
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

(πρώην) ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΑΣ & ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΕΚΘΕΣΕΩΝ

**Ο λόγος στα εκθεσιακά κείμενα του
Παιδικού Μουσείου**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μαρίνη Χριστίνα

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Αλεξοπούλου Αικατερίνη

ΑΘΗΝΑ 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου τους γονείς μου για την στήριξή τους κατά την διάρκεια των σπουδών μου, φροντίζοντας για την καλύτερη μόρφωσή μου.

Ευχαριστώ θερμά την καθηγήτρια μου κα. Κατερίνα Αλεξοπούλου για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, την υπομονή που έκανε κατά την διάρκεια της υλοποίησης της εργασίας καθώς και την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή που μου έδωσε.

Θα ήθελα να απευθύνω ευχαριστίες στην διευθύντρια του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών για την πολύτιμη βοήθειά της τόσο για την άδεια φωτογράφισης όσο και για τις πληροφορίες που μου έδωσε για την εργασία μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω πολύ τους καθηγητές μου στο τμήμα Μουσειολογία, Μουσειογραφία & Σχεδιασμού Εκθέσεων που φοίτησα, τον κ. Κούτσιο, την κα. Μάργαρη, την κα. Δαμηλάτη, τον κ. Ζαφειράκη, την κα. Χιώτη, την κα. Αλεξίου, την κα. Χριστακοπούλου, την κα. Ορφανού, την κα. Παναγιωτακοπούλου, τον κ. Καλιακάτσο και τον κ. Καζάνη για την πολύτιμη βοήθειά τους όλα αυτά τα χρόνια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Είδη έντυπου λόγου στην έκθεση.	5
2. Προυποθέσεις έντυπου λόγου	9
3. Μοντέλο έκθεσης - marketing - επικοινωνιακή πολιτική.	10
4. Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών.	13
5. Φυσικός και διανοητικός προσανατολισμός έκθεσης.	15
6. Η λειτουργία της συλλογής	16
7. Η δομή της συλλογής	18
8. Λειτουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων.	23
9. Αφηγηματική εκθεσιακή δομή	24
10. Περιήγηση στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών μέσα από την αξιολόγηση του έντυπου λόγου του	29
11. Σημειολογία στοιχείων και δεδομένων	54
12. Περιήγηση στις επικοινωνιακές λειτουργίες του λόγου των εκθεμάτων.	55
13. Συμπέρασμα - Επίλογος.	57
14. Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία.	58

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από την μελέτη και τον ειδικό σχολιασμό των κειμένων του μουσείου, αναδεικνύεται η ιδιαιτερότητα των λεζάντων στις μουσειακές εκθέσεις για παιδιά, τα βασικά ερωτήματα που πρέπει να ληφθούν υπ' όψη για την συγγραφή των λεζάντων, η δομή των κειμένων τους, το είδος της γλώσσας που πρέπει να χρησιμοποιείται, η σημειολογία και η σχέση με την εικόνα και τη διαδραστική μάθηση.

Through the study and special commentary of museum's reports, we highlight the specificity of the captions exposed in museum exhibitions for children, the key questions that should be considered in the writing of captions, the lay out of their texts, the kind of language should be used, the notation and relation to image and interactive learning.

Λέξεις κλειδιά: μουσειοσκευή, μουσειοπαιδαγωγική, αφηγηματικός σχεδιασμός, επικοινωνιακές λειτουργίες της γλώσσας, επικοινωνιακή πολιτική μουσείου, σημειωτική, σημειολογία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση και ο σχολιασμός του γραπτού και του έντυπου λόγου, μέσω της μελέτης των κειμένων που υπάρχουν μέσα στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών. Κείμενα μπορούν να θεωρηθούν οι τίτλοι, οι λεζάντες, οι πινακίδες σήμανσης, τα φυλλάδια, τα εισαγωγικά κείμενα, τα ερωτηματολόγια, οι αφίσες (που περιέχουν γραπτό λόγο) και τα κείμενα ενοτήτων που υπάρχουν σε όλο το μουσειακό χώρο.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στο **πρώτο κεφάλαιο**, γίνεται αναφορά για τα είδη του έντυπου λόγου που υπάρχουν μέσα στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών. Στο **δεύτερο κεφάλαιο** περιλαμβάνει τις προϋποθέσεις του έντυπου λόγου. Το **τρίτο κεφάλαιο** σχετίζεται με τα μοντέλα έκθεσης, το marketing και την επικοινωνιακή πολιτική μέσα στο μουσείο. Το **τέταρτο κεφάλαιο** αναλύει την ταυτότητα του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών. Στο **πέμπτο κεφάλαιο** γίνεται αναφορά του φυσικού και διανοητικού προσανατολισμού της έκθεσης. Το **έκτο κεφάλαιο** περιλαμβάνει την λειτουργία της συλλογής του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών. Το **έβδομο κεφάλαιο**, αφορά τη δομή της συλλογής του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου. Στο **όγδοο κεφάλαιο** γίνεται αναφορά στην λειτουργία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων μέσα στον μουσειακό χώρο. Στο **ένατο κεφάλαιο** δίνονται κάποιες πληροφορίες σχετικά με την αφηγηματική εκθεσιακή δομή. Το **δέκατο κεφάλαιο** «κάνει» μια περιήγηση μέσα στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, αναλύοντας, μελετώντας και σχολιάζοντας τον έντυπο λόγο μέσα στον χώρο. Το **ενδέκατο κεφάλαιο** αναφέρεται στη σημειολογία στοιχείων και δεδομένων και το **δωδέκατο κεφάλαιο** «περιηγείται» στις επικοινωνιακές λειτουργίες του λόγου των εκθεμάτων.

Κεφάλαιο 1. Είδη έντυπου λόγου στην έκθεση

Ο έντυπος λόγος μέσα στο μουσειακό χώρο αποτελεί σημαντικό κομμάτι σε μια έκθεση. Είναι το βασικό μέσο επικοινωνίας και πρέπει να είναι καλά οργανωμένος μέσα στο χώρο. Απευθύνεται στο ευρύ κοινό και στόχος του είναι να δώσει στους επισκέπτες τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζονται.

Σχετικά με την εμφάνιση των ειδών του έντυπου λόγου, η γραμματοσειρά, το υλικό κατασκευής τους, το σχήμα τους κ.ά., πρέπει να σχετίζονται με αυτά που περιγράφουν, ωστόσο, το μέγεθος, το πάχος κτλ., εξαρτώνται σε ποια σημεία του μουσειακού χώρου βρίσκονται και πόσο σημαντική είναι η σήμανση εκεί.

Για να χρησιμοποιήσουμε το γραπτό λόγο με διάφορες μορφές μέσα στους χώρους του μουσείου θα πρέπει να λάβουμε υπόψη κάποιους παράγοντες:

- σε τι ομάδα κοινού απευθυνόμαστε
- ποιο είναι το μήνυμα που θέλουμε να περάσουμε μέσω του γραπτού λόγου
- τον τρόπο μετάδοσής του μηνύματος
- το λεξιλόγιο και την ορολογία που πρέπει να χρησιμοποιήσουμε, ανάλογα με την ηλικία του κοινού του μουσείου
- τη δομή όλων των κειμένων
- τον τρόπο προσέλευσης του κοινού
- τα σημεία που θα τοποθετηθούν τα κείμενα, ανάλογα με το μέσο ύψος των ατόμων που πρόκειται να επισκεφτούν το μουσείο προκειμένου να είναι ορατά.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, τα είδη έντυπου λόγου που βρίσκονται μέσα στον εκθεσιακό χώρο του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών είναι τα εξής:

- Ø μη – ερμηνευτικά
- Ø ερμηνευτικά

Ø Μη – ερμηνευτικά

Τα μη – ερμηνευτικά έντυπα αφορούν τις πινακίδες (σήμανσης, προσανατολισμού, δωρητών, χορηγών, προθηκών) που έχει όλος ο μουσειακός χώρος, οι οποίες πρέπει να είναι λιτές, κατανοητές, ευανάγνωστες και με σωστό φωτισμό.

- Ø Πινακίδες σήμανσης

Η σήμανση βοηθάει στην αξιοποίηση του μουσειακού χώρου και κατ' επέκταση στην προσωπική άνεση του ενήλικα και του παιδιού μέσα στο μουσείο. Η επιλογή των πινακίδων εξαρτάται από τον χαρακτήρα όλης της έκθεσης¹. Η επιμελημένη εμφάνιση και η θέση των πινακίδων, δημιουργεί επιπλέον προϋποθέσεις για την περιήγηση του κοινού μέσα στον χώρο.

∅ Πινακίδες προσανατολισμού

∅ Πινακίδες δωρητών, χορηγών, συντελεστών

Οι πινακίδες δωρητών, χορηγών, συντελεστών, θεωρούνται πιο εύκολες όσον αφορά το περιεχόμενό τους, δηλαδή, λεξιλόγιο, σύνταξη, σε σύγκριση με τα άλλα είδη πινακίδων.

∅ Πινακίδες εκθεμάτων

Οι πινακίδες των προθηκών αποτελούνται, από τον τίτλο, τον υπότιτλο και ορισμένες φορές περιέχει και κάποιο κείμενο². Το κείμενο αυτό πρέπει να είναι μέχρι εβδομήντα – πέντε λέξεις, διαφορετικά, θεωρείται φλύαρο με αποτέλεσμα ο επισκέπτης να μην το διαβάσει όλο. Ωστόσο, θα πρέπει να είναι φωτισμένο και να είναι τοποθετημένο σε θέση που να μην εμποδίζεται η ανάγνωσή του από τον ενήλικα και το παιδί.

¹ Κακαβούλια, 2011, σελ. 156-157 pdf.

² Σαλή, 2006, σελ. 148-149.

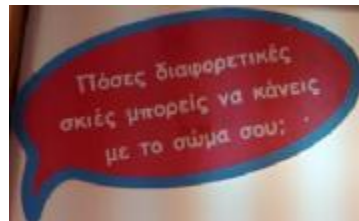
Ø Ερμηνευτικά

Τα ερμηνευτικά έντυπα σχετίζονται με τις παρακάτω μορφές, οι οποίες έχουν ως στόχο την απόδοση μηνυμάτων της κάθε συλλογής προς το κοινό:

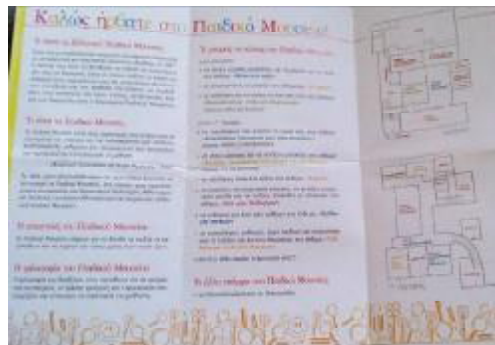
Ø Τίτλοι

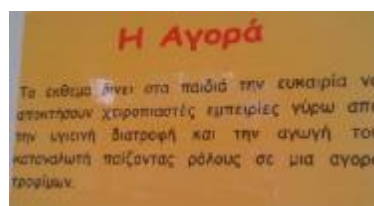
Ø Λεζάντες

Ø Φυλλάδια

Ø Κείμενα ενοτήτων

Ø Εισαγωγικά κείμενα

Ø Αφίσες

Κεφάλαιο 2. Προϋποθέσεις έντυπου λόγου

Μέσα στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών υπάρχουν έντυπα τα οποία αφορούν τα παιδιά που είναι οι κύριοι επισκέπτες αυτού του χώρου. Τα φυλλάδια, λόγω του ότι απευθύνονται σε παιδιά θα πρέπει να έχουν πολλά χρώματα, να είναι κατανοητά μέσω των κειμένων και των εικόνων που δίνονται.

Σύμφωνα με την υπεύθυνη του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου της Αθήνας, κ. Γεωργοπούλου, όταν γίνεται η συγγραφή των τίτλων, των εισαγωγικών κειμένων, των λεζάντων, των πινακίδων σήμανσης και των φυλλαδίων του συγκεκριμένου μουσείου που αναλύουμε, «θα πρέπει να ανταποκρίνονται στη φιλοσοφία, στην αποστολή, στην εκπαιδευτική προσέγγιση και στο κοινό του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών». Ωστόσο, ο κατάλληλος τρόπος συγγραφής όλων των παραπάνω είναι «να σχετίζονται με τις συλλογές του εκθέματος στο οποίο αναφέρονται» και το είδος της γλώσσας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί στα παραπάνω είναι «το καταλληλότερο αναλόγως του εκθέματος και του κοινού στο οποίο απευθύνεται».

Κεφάλαιο 3. Μοντέλο έκθεσης – marketing - επικοινωνιακή πολιτική

Σύμφωνα με τα υπάρχοντα μοντέλα έκθεσης όπως αναφέρονται στην μελέτη της Hooper – Greenhill, το πολιτισμικό – ολιστικό, κονστρουκτιβιστικό μοντέλο αποτελείται από τον πομπό, το μήνυμα και τον (από)δέκτη. Όσο περισσότερο είναι ενεργός ο αποδέκτης τόσο αναπτύσσεται και η βιωματική μάθηση. Βασίζεται στη συμμετοχή του επισκέπτη μέσα στο χώρο και στις αλληλοεπιδράσεις του με το μουσείο και σκοπός του είναι οι ερμηνευτικές εκθέσεις, να υπάρχουν διαφορετικές ομάδες επισκεπτών, να διαμορφώνει νοήματα μέσα από εμπειρίες και να ανοίγει το πεδίο επικοινωνίας του μουσείου με τον δέκτη. Κεντρικός πυρήνας του μουσείου είναι ο επισκέπτης και υπάρχει προσωπική επικοινωνία του επισκέπτη με το μουσείο.

Το marketing συμπεριλαμβάνει τη στρατηγική, συστηματική ανάλυση και προσέγγιση, την ανάπτυξη κοινού με την βοήθεια της ανάδειξης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που έχει το κάθε μουσείο³.

. Το πολιτιστικό αγαθό δεν αναπτύσσεται για να ικανοποιήσει τις ανάγκες της αγοράς αλλά η κατανάλωση του προϊόντος έχει συμβολικά, κοινωνικά και λειτουργικά οφέλη. Ο λόγος ύπαρξης του marketing είναι ανεξάρτητος από την αγορά.

Η επικοινωνία αποτελεί μία από τις σημαντικές λειτουργίες του σύγχρονου μουσείου και συνδέεται με την ανάπτυξη νέων στοιχείων, όπως είναι η τεχνολογία, οι επαγγελματικές δραστηριότητες, οι αξίες, οι ιδέες και οι μέθοδοι κοινωνικού ελέγχου.

Το μοντέλο Hooper – Greenhill που αναφέρθηκε παραπάνω, επηρεάζει αρκετά την μουσειακή επικοινωνία, ισχυρίζεται πως οι επισκέπτες δημιουργούν δικά τους νοήματα και η επικοινωνία μέσα στο μουσείο αποτελεί μία κοινωνική λειτουργία. Τα μέσα επικοινωνίας σύμφωνα με αυτό το μοντέλο είναι ο χώρος ο οποίος περιλαμβάνει όλα τα μέσα επικοινωνίας, αφορά αυτούς που επικοινωνούν και αυτούς που κατασκευάζουν τα μηνύματα.

Υπάρχουν δραστηριότητες που πραγματοποιούνται μέσα και έξω από τον μουσειακό χώρο και αποτελούν σημαντικό μέρος της επικοινωνιακής στρατηγικής ενός μουσείου. Οι δραστηριότητες που γίνονται μέσα στον μουσειακό χώρο είναι εκθέσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, διαλέξεις, ξεναγήσεις και οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων. Οι δραστηριότητες που γίνονται έξω από τον μουσειακό χώρο είναι η οργάνωση εκθέσεων και δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων που πραγματοποιούνται σε εναλλακτικούς χώρους όπως είναι το νοσοκομείο, οι φυλακές, τα σχολεία κ.ά⁴. Θεωρώ ότι το συγκεκριμένο μουσείο που αναλύουμε, σύμφωνα με τις αρχές του marketing συμπεριλαμβάνει τη στρατηγική, συστηματική ανάλυση και προσέγγιση, στην ανάπτυξη κοινού. Δίνει έμφαση στα χαρακτηριστικά που διαθέτει και τονίζει την μοναδικότητα του.

Τα μουσεία σε όλο το κόσμο, όπως και το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, διαθέτουν και αναπτύσσουν ορισμένα μέσα μουσειακής επικοινωνίας. Τα μέσα αυτά είναι:

³ Graham Black, 2009, σελ. 112.

⁴ Κολιπέτσα, «Νέες προοπτικές στην Μουσειακή πολιτική» pdf.

Ø η μόνιμη έκθεση

Όλα τα μουσεία διαθέτουν από μία μόνιμη έκθεση, η οποία είναι ανοιχτή προς το κοινό όλο το χρόνο και αποτελεί την «μοναδικότητα» του κάθε μουσείου. Η μόνιμη έκθεση του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου της Αθήνας αποτελείται από ποικίλα εκθέματα, όπως είναι «Ταξιδεύω με το κινητό μουσείο», «κοινωνική και πολιτισμική διαφορετικότητα, οι Έτσι και οι Αλλιώς: μια ιστορία για την διαφορετικότητα», «παιχνιδότοπος», «η αγορά», «κουζίνα», «σοφίτα», «ανακαλύπτω τον εαυτό μου», «μέσα στο νερό», «συλλογές παιδιών».

Ø το διαδίκτυο

Τα σύγχρονα μουσεία διαθέτουν ιστοσελίδα στο διαδίκτυο. Ο σχεδιασμός αυτών των ιστοσελίδων μπορεί να είναι είτε απλός και λιτός είτε να εμπεριέχει ψηφιακές εικονικές ξεναγήσεις όλου του μουσειακού χώρου. Με την βοήθεια της ιστοσελίδας υπάρχει κατάλληλη διαφήμιση για ένα μουσείο και στόχος της είναι να κινήσει το ενδιαφέρον του κοινού, με την βοήθεια διαφόρων πολυμέσων και με ποικίλες πληροφορίες που σχετίζονται με το μουσείο και το χώρο του. Υπάρχουν και κάποια άλλα μουσεία τα οποία λόγω της απόστασης της οποίας βρίσκονται μπορούν να αποκτήσουν περισσότερους εικονικούς επισκέπτες παρά φυσικούς.

Το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών διαθέτει ιστοσελίδα [<http://www.hcm.gr/>], η οποία περιέχει τους στόχους του συγκεκριμένου οργανισμού, σε τι παιδιά απευθύνεται, ποια εκθέματα υπάρχουν μέσα στον χώρο, ποιο είναι το ωράριο λειτουργίας, ποιοι είναι οι τρόποι πρόσβασης στο μουσείο, τι εκπαιδευτικά προγράμματα πραγματοποιούνται, ποιες δράσεις εκτελούνται, ποιοι τομείς απασχόλησης υπάρχουν για τους εθελοντές, διάφορα νέα σχετικά με το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο, τι δωρεές γίνονται κατά καιρούς και ποιοι είναι οι τρόποι επικοινωνίας.

Εικόνα 1. Η ιστοσελίδα του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, Μάρτιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Ø οι έντυπες εκδόσεις

Το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο διαθέτει έντυπες εκδόσεις, π.χ. φυλλάδια που υπάρχουν στην υποδοχή του μουσείου, εκδίδει βιβλία, όπως είναι το «Παιδί και Εκπαίδευση στο Μουσείο».

Ø οι μουσειοπαιδαγωγικές δραστηριότητες μέσα και έξω από το μουσείο

Κατά καιρούς μέσα αλλά και έξω από το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών γίνονται μουσειοπαιδαγωγικές δραστηριότητες τα οποία έχουν στόχο την μάθηση μέσα από το παιχνίδι. Ορισμένες δραστηριότητες που πραγματοποιούνται είναι το «Καλοκαίρι στο Παιδικό Μουσείο της Αθήνας», όπου σκοπός είναι τα παιδιά που θα συμμετέχουν να ανακαλύψουν συλλογές του μουσείου και να ταξιδέψουν στον χρόνο, στην ιστορία, στην Ελλάδα, στον κόσμο, στη φύση.

Ø Μουσειοσκευές

Κάποια μουσεία έχουν δημιουργήσει και μουσειοσκευές. Αποτελούνται από μία «βαλίτσα» που περιέχει διάφορα υλικά, τα οποία έχουν σχεδιαστεί, κατασκευαστεί και επιλεγεί από τους ανθρώπους του μουσείου και αφορούν ένα συγκεκριμένο θέμα. Οι μουσειοσκευές του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου είναι εκπαιδευτικά κουτιά σχεδιασμένα σύμφωνα με τις βασικές αρχές και τους στόχους των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του συγκεκριμένου μουσείου που αναλύεται και καλύπτουν διάφορες θεματικές ενότητες.

Ø Εκπαιδευτικά προγράμματα

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα σχεδιάζονται σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του κοινού, τις δυνατότητες και τους περιορισμούς του χώρου και το διαθεματικό Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου είναι σχεδιασμένα έτσι ώστε να συμβάλλουν στην κοινωνική, συναισθηματική και γνωστική ανάπτυξη του παιδιού ενθαρρύνοντας την κριτική σκέψη, την πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα και την ανακάλυψη. Υπάρχουν εκπαιδευτικά για παιδιά προσχολικής ηλικίας (3-6 χρονών), για μαθητές δημοτικού, για μαθητές Γ' γυμνασίου και για παιδιά με αναπηρία.

Κεφάλαιο 4. Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών

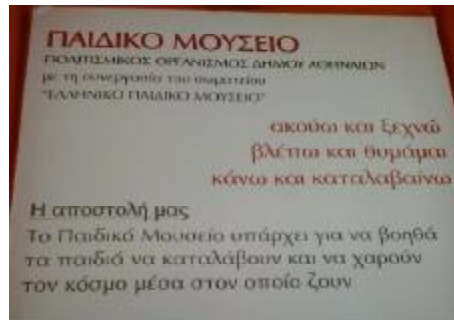
4.1 Η ταυτότητα του μουσείου

Το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών είναι ένα μη κερδοσκοπικό σωματείο, κοινωφελούς χαρακτήρα, με εκπαιδευτικό και πολιτιστικό στόχο. Ιδρύθηκε το 1987 στην Αθήνα, από μια ομάδα νέων επιστημόνων, με την πρωτοβουλία της Σοφίας Ρωκ - Μελά, η οποία ήταν ιδρύτρια του μουσείου αυτού. Είναι μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM), του Ευρωπαϊκού Δικτύου Παιδικών Μουσείων Hands On! International και του Δικτύου Μουσείων της Αθήνας. Αποτελεί μία από τις πρώτες μουσειακές εμπειρίες των παιδιών όπου τους παρέχεται ένα περιβάλλον προσαρμοσμένο στις ανάγκες και τις δυνατότητες τους.

Εικόνα 2. Η εξωτερική όψη του μουσείου, από την ιστοσελίδα του μουσείου, [www.hcm.gr], Φεβρουάριος 2015

Το μουσείο στεγάζεται σε ένα νεοκλασικό κτήριο, στη δεξιά πλευρά της οδού Κυδαθηναίων, στην Πλάκα. Αποτελεί ένα από τα πιο πρωτότυπα μουσεία του είδους του, διότι είναι διαδραστικό, πολυθεματικό, συμμετοχικό και μοναδικό στην Ελλάδα. Τα εκθέματά του είναι ταξινομημένα σε θεματικές ενότητες και, τα περισσότερα, αποτελούν χρηστικά αντικείμενα και δημιουργίες παιδιών που το έχουν επισκεφτεί.

Εικόνα 3. Εικόνα από την είσοδο του μουσείου, Μάρτιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στόχος και αποστολή του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών είναι να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν με τον δικό τους τρόπο τον κόσμο μέσα στον οποίο ζουν, να σέβονται την ατομικότητα του κάθε ανθρώπου και να μαθαίνουν την συνεργασία μεταξύ τους. Με αυτόν τον τρόπο το μουσείο συμβάλλει στην αισθητική, την πνευματική και την κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών μέσα από τη χρήση των μουσειακών συλλογών του⁵. Το μουσείο απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας, αλλά και σε μεγαλύτερο κοινό, όπως είναι οι έφηβοι, οι οποίοι βοηθούν σαν εθελοντές σε διάφορες θέσεις μέσα στο χώρο του μουσείου. Ακόμα, όποιος θέλει να βοηθήσει για την ανάπτυξη του κάθε παιδιού, π.χ. εκπαιδευτικοί, γονείς, άτομα τρίτης ηλικίας, μπορούν να συμβάλλουν στη λειτουργία του μουσείου ως εθελοντές αλλά και ως συνοδοί. Σημαντική είναι η πρωτοβουλία του υπομνηματισμού των εκθεμάτων του Μουσείου σε γλώσσα Braille.^{6 7}

⁵ Καλεσοπούλου – Μουρατιάν, 2011, σελ. 45-46.

⁶ Η γλώσσα Braille (Μπράιγ) είναι το σύστημα γραφής και ανάγνωσης των τυφλών. Η επίσημη καθιέρωση ενός ελληνικού κώδικα Braille για την εκπαίδευση των Ελλήνων τυφλών ήρθε το 1948 και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα στη Σχολή Τυφλών Καλλιθέας στην Αθήνα.

⁷ Δαλακούρα, 2011, σελ. 53.

Κεφάλαιο 5. Φυσικός και διανοητικός προσανατολισμός της έκθεσης

Η φυσική πορεία μέσα στον εκθεσιακό χώρο είναι ελεύθερη, ο επισκέπτης (είτε ο ενήλικας είτε το παιδί) μπορούν να ξεκινήσουν την περιήγησή τους από όπου επιθυμούν χωρίς να χάνεται το νόημα της κάθε αίθουσας. Μέσω των εκθεμάτων της κάθε αίθουσας τα παιδιά παίρνουν συγκεκριμένα νοήματα, όπως π.χ. στην αίθουσα με το έκθεμα «Κουζίνα, ανακαλύπτω τον κόσμο του μπισκότου», τα παιδιά εκεί πειραματίζονται με πρώτες ύλες και συνταγές, μαγειρεύουν και έμμεσα μαθαίνουν την ομαδικότητα.

Κεφάλαιο 6. Η Λειτουργία της συλλογής

Το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών συλλέγει αντικείμενα που έχουν εκπαιδευτική χρήση. Σύμφωνα με την πολιτική του συγκεκριμένου μουσείου, στις συλλογές αντικείμενα που είναι ιδιαίτερης αισθητικής ή ιστορικής αξίας και συνδέονται θεματικά με το παιδί και αντικείμενα τα οποία είναι έργα επισκεπτών που δωρίθηκαν στο μουσείο από τους δημιουργούς τους.

Οι κατηγορίες συλλογών που περιλαμβάνει το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών είναι οι εξής:

- Φύση, περιβάλλον
- Επιβίωση, τροφή, υγεία, καθαριότητα, ένδυση, υπόδηση, στολισμός σώματος
- Σκεύη, εργαλεία, κατασκευές, έπιπλα, χρηστική τεχνολογία
- Μάθηση, γνώση, αναψυχή, παιχνίδι, αθλητισμός
- Κοινωνία, επικοινωνία, διαφήμιση, διαβιβαστική τεχνολογία
- Χώρος, γεωγραφία, μετακινήσεις
- Χρόνος, ο κύκλος της ζωής, εορτές, τελετές
- Δημιουργία, τέχνη, διακόσμηση
- Δημιουργίες παιδιών μέσα από δραστηριότητες στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο
- Διάφορα

Τα εκθέματα του Ε.Π.Μ.Α. είναι σχεδιασμένα με σκοπό να χρησιμοποιούνται από το κοινό του. Στην κάθε αίθουσα αναπτύσσεται ένα διαφορετικό θεματικό περιβάλλον με στόχο να προκαλέσει το ενδιαφέρον των παιδιών. Οι προϋποθέσεις για τον σχεδιασμό και την δημιουργία των εκθεμάτων είναι η αποστολή του μουσείου, οι δυνατότητες του κτηρίου, οι συλλογές του, τα εκπαιδευτικά προγράμματα, η επικαιρότητα, το αναλυτικό πρόγραμμα, η επιστημονική σύσταση της ομάδας εργασίας, η επαναχρησιμοποίηση των υλικών και των αντικειμένων και η συνεργασία με ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς.

Τα εκθέματα και τα προγράμματά του μουσείου έχουν ως στόχο να διεγείρουν την περιέργεια και να ενθαρρύνουν τα παιδιά να μπουν στη διαδικασία της μάθησης, δείχνοντας παράλληλα ότι η μάθηση είναι πιο αποτελεσματική όταν υπάρχει αλληλεπίδραση με το περιβάλλον.

Βασικό χαρακτηριστικό του μουσείου είναι τα διαδραστικά του εκθέματα, που έχουν ως αποτέλεσμα, την άμεση επαφή του κοινού με τα αντικείμενα-συλλογές, τον σεβασμό στις ανάγκες και στις δυνατότητες της κάθε ηλικίας, τη διαφορετικότητα των επισκεπτών καθώς και την ποικιλία των ενδιαφερόντων τους.

Οι μικροί και μεγάλοι επισκέπτες του Ε.Π.Μ.Α. μπορούν να επιλέξουν όποιο έκθεμα επιθυμούν για να ξεκινήσουν την επίσκεψή τους και να κάτσουν στην αίθουσα με το έκθεμα όση ώρα θέλουν, επιλέγοντας να κάνουν κάποιες δραστηριότητες που περιλαμβάνονται μέσα στην αίθουσα στην οποία βρίσκονται.

Πέρα από τα εκθέματα, στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών δίνεται έμφαση:

- στην ανακύκλωση και στην επαναχρησιμοποίηση υλικών

- στην έρευνα και την τεκμηρίωση
- στη βρεφική και προσχολική ηλικία

Κεφάλαιο 7. Η δομή της συλλογής

Η μόνιμη συλλογή του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών χωρίζεται σε πολλές αίθουσες ανάλογα με το κύριο έκθεμα που παρουσιάζεται. Το συγκεκριμένο – έκθεμα προσδίδει τον τίτλο της αίθουσας και έχει το ρόλο του πυρήνα νοσηματοδότησης στο μουσειακό χώρο της συγκεκριμένης αίθουσας. Τα άλλα εκτιθέμενα αντικείμενα στην ίδια αίθουσα είναι αρωγοί και οπτικές εμπλουτισμού και ανάγνωσης της θεματικής.

Εικόνα 4. Έκθεμα «Γεια σου, Πυθαγόρα», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Μάρτιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Για παράδειγμα σε μια αίθουσα προβάλλεται το έκθεμα «Γεια σου Πυθαγόρα». Με την χρήση των αντικειμένων που υπάρχουν εκεί τα παιδιά εξοικειώνονται με τις γεωμετρικές έννοιες⁸. Σε αυτό το έκθεμα αναπτύσσεται η φωνητική λειτουργία της γλώσσας διότι η επικοινωνία ελέγχει τη συμμετοχή του συνομιλητή και επιβεβαιώνει τη συνεχή προσοχή του.

Εικόνα 5. Έκθεμα «Παιχνιδότοπος χτίζω και δημιουργώ», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Μάρτιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

⁸ Πληροφορίες για το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, <http://kidslovegreece.com/el/culture/paidiko-mouseio>, 5/2/2016

Στην αίθουσα με το έκθεμα «Παιχνιδότοπος» οι μικροί μας επισκέπτες παίζουν με οικοδομικό υλικό⁹ δημιουργούν διάφορες κατασκευές, ανακαλύπτουν σχήματα και μεγέθη. Σκοπός του εκθέματος αυτού είναι η εξοικείωση των παιδιών με το μουσείο από την προσχολική τους ηλικία.

Εικόνα 6. Έκθεμα «Η Αγορά», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Μάρτιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στο έκθεμα «Αγορά» τα παιδιά γνωρίζουν τις έννοιες της προσφοράς και της ζήτησης, επινοούν δικούς τους τρόπους συνδιαλλαγών και με τα αντικείμενα που βρίσκονται μέσα στην αίθουσα μπαίνουν σε ποικίλους ρόλους και αξιολογούν τις διατροφικές και καταναλωτικές επιλογές τους¹⁰.

Εικόνα 7. Έκθεμα «Κουζίνα, ανακαλύπτω τον κόσμο του μπισκότου», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Μάρτιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

⁹ Πληροφορίες για το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, <http://kidslovegreece.com/el/culture/paidiko-mouseio>, 5/2/2016

¹⁰ Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, www.hcm.gr, 22/4/2015

Στο χώρο της «Κουζίνας» πειραματίζονται με πρώτες ύλες και συνταγές¹¹ με αποτέλεσμα να μαγειρεύουν, να συνεργάζονται, και στο τέλος να γεύονται τις δημιουργίες τους και όλα αυτά γίνονται ομαδικά.

Εικόνα 8. Έκθεμα «Κοινωνική και πολιτισμική διαφορετικότητα», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Απρίλιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Το έκθεμα αυτό έχει σκοπό να βοηθήσει τα παιδιά να συναισθανθούν, να ευαισθητοποιηθούν, να δημιουργήσουν, να εκφραστούν γύρω από το θέμα της διαφορετικότητας, να αναπτύξουν τον αλληλοσεβασμό και την αυτογνωσία¹².

Εικόνα 9. Έκθεμα «Μέσα στο νερό», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Απρίλιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Οι μικροί επισκέπτες εξοικειώνονται με τις φυσικές επιστήμες, μέσω του πειράματος με το νερό ανακαλύπτουν τρόπους για την χρήση του¹³.

¹¹ Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, www.hcm.gr, 22/4/2015

¹² Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, www.hcm.gr, 22/4/2015

¹³ Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, www.hcm.gr, 22/4/2015

Εικόνα 10. Έκθεμα «Συλλογές Παιδιών», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Ιούνιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Με αυτό το έκθεμα τα παιδιά εξοικειώνονται με την συλλεκτική λειτουργία μέσα σε ένα μουσείο¹⁴. Αναπτύσσουν ποικίλους τρόπους, δημιουργούν, εκθέτουν τις προσωπικές τους συλλογές, μπορούν να αφήσουν κάτι δικό τους στο μουσείο. Το παιδί είναι ικανό να κάνει πράγματα και με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσεται η ομαδικότητα στη δουλειά.

Εικόνα 11. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Ιούνιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Με την χρήση συγκεκριμένων αντικειμένων, τα παιδιά ανακαλύπτουν τον εαυτό τους, μαθαίνουν τα μέρη του ανθρώπινου σώματος, γνωρίζουν ποιες τροφές κάνουν καλό στο οργανισμό και ανακαλύπτουν πόσο σημαντική είναι η σωματική άσκηση και η κίνηση¹⁵.

¹⁴ Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, www.hcm.gr, 22/4/2015

¹⁵ Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, www.hcm.gr, 22/4/2015

Εικόνα 12. Έκθεμα «Εργαστήρι», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Ιούνιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Η αίθουσα μέσα έχει διάφορα υλικά με τα οποία τα παιδιά μπορεί να κατασκευάσουν διάφορα πράγματα. Ωστόσο, στην απέναντι πλευρά της αίθουσας υπάρχουν πολλά ράφια με πλαστικά κουτιά τα οποία μπροστά γράφουν με ποια κατηγορία συλλογών αντιστοιχεί το κουτί και τι υλικά περιέχει μέσα.

Εικόνα 13. Έκθεμα «Ταξιδεύω με το κινητό μουσείο», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Ιούλιος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στην αίθουσα προβάλλεται ένα «κινητό» μουσείο, το οποίο δίνει πληροφορίες, είτε γραμμένες είτε μέσω αντικειμένων για ορισμένα μέρη της Ελλάδας όπου έχει «ταξιδέψει» το «κινητό» μουσείο¹⁶ και για την πορεία του όσο καιρό λειτουργεί αυτό το έκθεμα. Για παράδειγμα, «πραγματοποιήσαμε 323 σχολικά εκπαιδευτικά προγράμματα».

¹⁶ Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, www.hcm.gr, 22/4/2015.

Κεφάλαιο 8. Λειτουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του μουσείου βασίζονται σε θέματα που αφορούν την καθημερινή ζωή και μέσα από αυτά τα παιδιά μαθαίνουν τον κόσμο και την κοινωνία.

Το 1987 ξεκίνησε η ανάπτυξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών με βάση τις ανάγκες των παιδιών της προσχολικής ηλικίας, των μαθητών, των οικογενειών αλλά και των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η πολιτική των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του μουσείου δίνει έμφαση στην θεματική και επιστημονική προσέγγιση, υποστηρίζοντας την χρήση αντικειμένων.

Από το 1994 αναπτύσσονται νέοι τύποι εκπαιδευτικών προγραμμάτων, που συνδέονται με την λειτουργία του μουσείου και τα εκθέματα του. Σκοπός των νέων τύπων εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι η ανανέωση του εκθεσιακού χώρου με νέες δράσεις, οι οποίες δίνουν την ευκαιρία στα παιδιά να δουν με άλλη οπτική γωνία τα εκθέματα και να τα συνδέσουν με την πραγματικότητα.

Το Ε.Π.Μ.Α. με τα εκπαιδευτικά προγράμματα που διαθέτει, έχει ως στόχο να βοηθήσει τους δασκάλους με τις ειδικές μεθόδους διδασκαλίας που υπάρχουν μέσα στα μουσεία. Ο δάσκαλος μαθαίνει αυτές τις μεθόδους ώστε να μπορεί να τις αξιοποιήσει και σε έναν άλλο μουσειακό χώρο που θα παρευρεθεί. Ωστόσο, του παρέχεται ειδικό υλικό που θα τον βοηθήσει στην προετοιμασία αλλά και στη διάρκεια της επίσκεψης των μαθητών του μέσα σε ένα μουσείο (κίνηση, συμπεριφορά, τρόποι παρατήρησης και καταγραφής εκθεμάτων).

Κεφάλαιο 9. Αφηγηματική εκθεσιακή δομή

Στο χώρο του μουσείου αναπτύσσονται πολλές μορφές επικοινωνίας, άμεσες και έμμεσες. Μια μορφή άμεσης επικοινωνίας είναι η μέθοδος της αφήγησης, η οποία εντάσσεται στο χώρο της έκθεσης.

Στόχος της αφήγησης σε ένα μουσείο και συγκεκριμένα στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο είναι, να βοηθήσει τα παιδιά, μέσα από τα εκθέματα που θα δουν, να αναπτυχθεί η φαντασία τους. Ακόμη, να ανακαλύψουν κρυμμένες πλευρές του εαυτού τους, με αποτέλεσμα να εκτιμήσουν με όποιο τρόπο μπορούν, την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Η μέθοδος της αφήγησης οφείλει να είναι συμμετοχική εμπειρία, δηλαδή, μέσω της διάδρασης (πομπός \rightarrow δέκτης \rightarrow χρήστης) πρέπει να αναδεικνύεται και να δίνει την δυνατότητα του σχολιασμού, της κριτικής και της αναδιαμόρφωσης στον δέκτη. Στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών υπάρχουν αρκετά διαδραστικά εκθέματα μέσα στο χώρο, με τα οποία οι επισκέπτες και ειδικά τα παιδιά έχουν διαδραστική επαφή. Ωστόσο, έχουν δημιουργηθεί αρκετά εκπαιδευτικά προγράμματα όπως και εργαστήρια, μέσω των οποίων αναπτύσσεται η συμμετοχή τους.

Κάθε αφήγηση έχει ως στόχο την κινητοποίηση των γνώσεων και των μέσων που διαθέτει ο δέκτης – χρήστης, πρέπει να φαίνονται οι εκφραστικές στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο δημιουργός προκειμένου ο δέκτης – χρήστης να καταλάβει ότι βλέπει μια συνθετική παρουσίαση, με συγκεκριμένα μέσα και συγκεκριμένο σκηνικό.

Η αφήγηση εφαρμόζεται με ορισμένους τρόπους, όπως είναι η διήγηση ιστοριών και οι επιδείξεις ειδικών. Η διήγηση ιστοριών αποτελείται από ένα σενάριο, το οποίο λαμβάνει χώρα μέσα στους εκθεσιακούς χώρους του μουσείου. Απευθύνεται συνήθως σε παιδιά μικρής ηλικίας και αποτελεί μέρος ενός εκπαιδευτικού προγράμματος.

Όσον αφορά την επίδειξη ειδικών, απαιτείται ειδική διαμόρφωση ενός χώρου, μέσα στον μουσείο, με στόχο την παρουσίαση μιας συγκεκριμένης διαδικασίας, η οποία απαιτεί ειδικές γνώσεις, δεξιότητες και αποτελεί μέρος ενός εκπαιδευτικού προγράμματος. Σε περίπτωση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος πρέπει να υπάρχει ειδικός χώρος, προκειμένου οι ειδικοί (εμπνηχωτές – μουσειοπαιδαγωγοί) να μπορέσουν να το υλοποιήσουν.

Μέσω της αφήγησης που πραγματοποιείται στο μουσείο αναπτύσσονται συγκεκριμένες δεξιότητες στα παιδιά, όπως είναι η ακοή, η παρακολούθηση και η κατανόηση. Η διαδικασία της αφήγησης θα πρέπει να είναι ενεργητική και όχι παθητική, ακόμη, πρέπει να είναι ελλειπτική, διότι ο υπαινιγμός αφήνει χώρο ώστε να τον συμπληρώσει ο δέκτης – χρήστης.

Η δομή της αφήγησης αποτελείται από τους εξής παράγοντες:¹⁷

1. Σύνοψη

Η σύνοψη είναι η περίληψη των γεγονότων που πραγματοποιήθηκαν σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

2. Προσανατολισμός

Διάφορες φράσεις που περιγράφουν τους πρωταγωνιστές της ιστορίας και τους τόπους που διαδραματίστηκε, αλλά όχι τα ίδια τα γεγονότα.

3. Δράση και οι περιπλοκές της.

Φράσεις οι οποίες καταγράφουν τα πιο σημαντικά γεγονότα της πλοκής και τα παρουσιάζουν με χρονική σειρά.

4. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση περιλαμβάνει, σχόλια που εκφράζουν τις αντιδράσεις και την γνώμη του δέκτη για τα συμβάντα που αναφέρονται μέσω της ιστορίας.

5. Επιμύθιο

Αναμένεται στο τέλος της αφήγησης η απάντηση για την ερώτηση «τελικά τι έγινε;», η οποία, όμως, μπορεί και να μην δοθεί.

6. Κωδικοποίηση

Μέσω της κωδικοποίησης απαντάτε η ερώτηση «πώς σχετίζεται η ιστορία με μας εδώ και τώρα;».

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την αφηγηματική δομή είναι ο χώρος και ο χρόνος. Σύμφωνα με τον Greimas (2007-2008) υπάρχουν έξι ρόλοι στην αφηγηματική δομή και μπορεί να είναι δυνάμεις που δρουν ή μπορεί να είναι πλοκές ιστοριών – γεγονότων. Οι πρώτοι δύο ρόλοι είναι η πηγή δράσεως και ο δράστης, οι επόμενοι δύο ρόλοι είναι το δρώμενο και ο ευεργετούμενος και οι άλλοι δύο ρόλοι είναι ο συμπαραστάτης στα δρώμενα και ο αντίπαλος.

¹⁷ Κακαβούλια, «Εργαστήριο Ρητορικής & Λόγου III – Από τη θεωρία στην πράξη της αφήγησης», 31/1/2016.

Σύμφωνα με τον Goffman υπάρχουν κάποιιοι κανόνες – κώδικες στην αφήγηση:

- 1) Η δραματοποίηση συνδέεται με όλες τις δραστηριότητες της καθημερινής μας ζωής, όπως είναι οι εργασιακές, οι συναισθηματικές, οι ψυχαγωγικές και οι κοινωνικές. Αφορά την διαμόρφωση πολλών ποικίλων τύπων αφήγησης, ώστε το κοινό να εντυπωσιαστεί από τα εκφραστικά μέσα, να βιώσει έντονα συναισθήματα και να επικεντρωθεί η προσοχή του στα μηνύματα που μεταδίδονται μέσω της αφήγησης.
- 2) Η εξιδανίκευση σχετίζεται με την υπερβολική ανάδειξη κάποιων χαρακτηριστικών ή δράσεων ενός συγκεκριμένου ατόμου. Πολλά στοιχεία εξιδανίκευσης συναντάμε στον κινηματογράφο, με ηθοποιούς που ταυτίστηκαν, από το κοινό, ως «κακοί» ή «καλοί». Ωστόσο, η εξιδανίκευση υπάρχει και σε παρουσιάσεις, με βάση τα χρώματα, τις εικόνες, τους ήχους και τα γραφικά που έχουν χρησιμοποιηθεί για την υλοποίηση της.
- 3) Ο εκφραστικός έλεγχος αναφέρεται στον αυτοέλεγχο και στην διαχείριση των μέσων και του σκηνοικού. Η πληθώρα των μέσων που χρησιμοποιούνται δημιουργεί διάσπαση και υπερπαραγωγή (πολλά μέσα, πλήθος σκηνοικού, κτλ.), ωστόσο συνδέεται και με την διαδικασία υλοποίησης μιας προβολής, έχοντας έναν συγκεκριμένο στόχο, ο οποίος ανταποκρίνεται στα μηνύματα που θέλει να δείξει η προβολή αυτή.
- 4) Η διαστρέβλωση είναι η μετατροπή των συμβατικών πολιτισμικών κανόνων και θεωρείται ηθελιμένη ή αθέλητη. Ηθελιμένη διαστρέβλωση έχουμε σε περιπτώσεις, όπως είναι οι αρχαίες τραγωδίες, όπου οι γυναικείοι και οι αντρικοί ρόλοι παίζονταν μόνο από άνδρες. Αθέλητη διαστρέβλωση συναντάμε όταν ένας άνθρωπος δεν γνωρίζει ότι αυτό που πράττει είναι λάθος. Διαστρέβλωση γίνεται και σε μια «λανθασμένη» παρουσίαση, η οποία μπορεί να οφείλεται σε πολλούς παράγοντες και λόγω πολλών κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών διαφορών να μην διορθώνεται.
- 5) Η αμηχανία ή δέος αφορούν βιωματικές καταστάσεις, οι οποίες δημιουργούν «ανεξέλεγκτες» εντυπώσεις και παραπέμπουν σε συναισθήματα. Η κλιμάκωση και η αποκλιμάκωση των συναισθημάτων μπορεί να είναι ολική, μερική ή ελεγχόμενη.
- 6) Η χρήση της επινόησης και η απόδοση της πραγματικότητας, συνδέονται με θέματα ηθικής. Σε ορισμένες προβολές υπάρχουν κατά συνθήκη ψεύδη, τα οποία είναι θελημένα, δεν προβάλλονται άμεσα, γιατί υπάρχει κίνδυνος ελέγχου αλλά δεν διευκρινίζονται και οι παράμετροι του.

Η συγκεκριμένη αφηγηματική δομή που αναλύθηκε παραπάνω υπάρχει μέσα στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών μέσα από ποικίλα **διαδραστικά εκθέματα** που βρίσκονται μέσα στο μουσειακό χώρο, όπως είναι το έκθεμα «Κρεοπωλείο» και «Μέσα στο νερό». Τα εκθέματα αυτά είναι διαδραστικά για τα παιδιά αλλά και για άτομα προσχολικής ηλικίας, διότι δεν υπάρχουν πολλές λεζάντες που να περιγράφουν το κάθε αντικείμενο. Τα κείμενα των λεζάντων με έμμεσο τρόπο παροτρύνουν τα παιδιά είτε να κάνουν πειράματα¹⁸ (π.χ. έκθεμα «μέσα στο νερό»), είτε να «παίξουν» μεταξύ τους, π.χ. στο έκθεμα «Κρεοπωλείο» μπορούν να παίξουν «ρόλους» ζήτησης και προσφοράς. Εκτός από διαδραστικά εκθέματα μέσα στο Ελληνικό Παιδικό

¹⁸ Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, www.hcm.gr, 12/7/2016

Μουσείο Αθηνών υπάρχει και η **διήγηση ιστορίας** η οποία γίνεται μέσα από το έκθεμα «Βυθός». Το έκθεμα αυτό είναι μια ευκαιρία, για τα παιδιά, προκειμένου, όπως λέει η κ. Κάπαρη (έτος παραμονής και λειτουργίας του εκθέματος στο μουσείο:2004-2008), «να κεντρίσει τη φαντασία του παιδιού, το βοηθάει να εκδηλώσει τα συναισθήματά του, να εκφράσει τις αγωνίες του, να αποδεχτεί τις δυσκολίες του και να προτείνει λύσεις στα προβλήματα που το περικυκλώνουν. Συνδέεται δηλαδή με όλες τις πλευρές της προσωπικότητάς του»¹⁹. Οι παράγοντες συγκρότησης της αφηγηματικής δομής που υπάρχουν μέσα στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών είναι: **η δράση και οι περιπλοκές της** όπου αναπτύσσεται στην αίθουσα που φιλοξενεί το έκθεμα «Ταξιδεύω με το Κινητό Μουσείο» μέσω του οποίου παρουσιάζεται η δομή ενός κινητού μουσείου με την χρήση των αντικειμένων αλλά και των λεζάντων. Οι λεζάντες που υπάρχουν μέσα στην αίθουσα αυτή αναγράφουν τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτού του κινητού μουσείου [*εικόνα 14 & εικόνα 15*]. Σημαντικό ρόλο για το μουσειακό χώρο και για τα εκθέματα είναι ο **προσανατολισμός**, όπου οι περισσότερες λεζάντες αναγράφουν φράσεις οι οποίες είτε περιγράφουν τα εκθέματα που βλέπουμε (π.χ. έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: πώς κινούμαι;») είτε περιγράφουν τον χώρο που βρισκόμαστε (π.χ. έκθεμα «σοφίτα»).

Εικόνα 14. Έκθεμα «Ταξιδεύω με το Κινητό Μουσείο», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Μάιος 2016, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

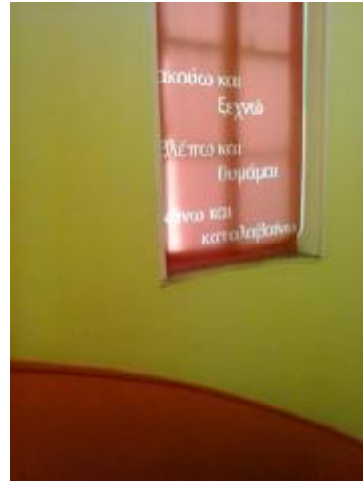
Εικόνα 15. Έκθεμα «Ταξιδεύω με το Κινητό Μουσείο», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Μάιος 2016, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

¹⁹ Κάπαρη, 2011, σελ. 143

Με βάση τους κώδικες αφήγησης που αναφέρθηκαν παραπάνω, οι κώδικες αφήγησης που υπάρχουν μέσα στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών είναι: η **δραματοποίηση** η οποία συνδέεται με ποικίλες δραστηριότητες της καθημερινής μας ζωής, όπως είναι οι συναισθηματικές και παρουσιάζεται μέσα από το έκθεμα «Σοφίτα». Ωστόσο, υπάρχουν και δραστηριότητες όπως είναι οι κοινωνικές τις οποίες μπορούμε να τις παρατηρήσουμε μέσα από το έκθεμα «Κοινωνική και πολιτισμική διαφορετικότητα». Μέσω αυτού του εκθέματος αναπτύσσονται δύο ακόμη κώδικες αφήγησης. Ο πρώτος κώδικας που παρατηρούμε είναι ο **εκφραστικός έλεγχος** ο οποίος αναφέρεται στην διαχείριση των μέσων και του σκηνικού (πολλά σκηνικά μέσα στην αίθουσα, οπτικοακουστικά μέσα, κτλ.), και ο δεύτερος κώδικας είναι η **αμηχανία ή δέος** που σχετίζεται με τις βιωματικές καταστάσεις.

Κεφάλαιο 10. Περιήγηση στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών μέσα από την αξιολόγηση του έντυπου λόγου του

§ Ισόγειο – Κεντρική είσοδος:

Μπαίνοντας στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο υπάρχει η υποδοχή του μουσείου, όπου εκεί οι υπεύθυνες δίνουν πληροφορίες στους επισκέπτες, σχετικά με το ωράριο λειτουργίας του μουσείου, με τα εκπαιδευτικά προγράμματα που πραγματοποιούνται, με τα εργαστήρια και γενικά με τις δράσεις αυτού του ιδρύματος. Ακόμη, στους επισκέπτες βάζουν ένα αυτοκόλλητο στη μπλούζα τους στο οποίο αναγράφεται με μαρκαδόρο το όνομα τους.

Στην δεξιά πλευρά της εισόδου υπάρχει ένα μεγάλο πανό, όπου πάνω του αναγράφεται η φράση «Καλώς ορίσατε». Η γραμματοσειρά είναι άσπρη και αρκετά μεγάλη ώστε να είναι ευανάγνωστη προς όλους τους επισκέπτες, ωστόσο το φόντο του πανό είναι σκούρο κόκκινο. Οι τοίχοι της υποδοχής είναι με κίτρινο και κόκκινο χρώμα, στο βάθος υπάρχει μία ξύλινη σκάλα, η οποία οδηγεί στις τουαλέτες και έπειτα στον πρώτο όροφο.

Καθώς ανεβαίνουμε τη σκάλα συναντάμε μία πόρτα όπου πάνω σε αυτήν υπάρχει μία πινακίδα σήμανσης, η οποία σηματοδοτεί ότι εκεί είναι οι τουαλέτες.

§ Πρώτος όροφος:

ο Είσοδος

Στην είσοδο του πρώτου ορόφου, υπάρχει ένας «προθάλαμος» πριν μπεις στις αίθουσες. Σε αυτόν τον «προθάλαμο» στην αριστερή του πλευρά υπάρχει ένα διαφανές κουτί στο οποίο όσοι θέλουν μπορούν να συνεισφέρουν στα έξοδα του μουσείου.

Μετά τον «προθάλαμο» υπάρχουν δύο διάδρομοι, όπου η πορεία είναι ευθεία και δεξιά, ωστόσο υπάρχει μία αίθουσα στα αριστερά μετά τον «προθάλαμο». Η πορεία των επισκεπτών μέσα στους χώρους του μουσείου αλλά και στις αίθουσες είναι ελεύθερη.

ο Αριστερή αίθουσα

(Έκθεμα: **Ανακαλύπτω τον εαυτό μου, πώς κινούμαι;** /
Exhibit: **Me, myself and I, how do I move?**)

Εικόνα 16. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Πριν μπει κανείς στην αίθουσα παρατηρεί ότι υπάρχει μία πινακίδα, η οποία αποτελεί τον τίτλο του εκθέματος της αίθουσας, που πρόκειται να επισκεφτούμε, ο οποίος είναι γραμμένος και στα Αγγλικά. Η πινακίδα είναι τετράγωνη και βρίσκεται τοποθετημένη σε τέτοιο ύψος όπου τα παιδιά μπορούν να την διαβάσουν εύκολα. Επίσης, στο κάτω μέρος της πινακίδας αναγράφεται και το λογότυπο του χορηγού της αίθουσας αυτής. Με το ίδιο στυλ είναι και όλες οι πινακίδες εκθεμάτων.

Αυτή η αίθουσα σε όλες τις ενότητες της δημιουργεί αρκετούς προβληματισμούς στα παιδιά οπότε θα πρέπει να υπάρχει κάποιος από το προσωπικό του μουσείου να τους βοηθήσει. Όλοι οι τίτλοι των τεσσάρων ενότητων είναι τοποθετημένα μέσα σε χρωματισμένα πλαίσια, θεωρούνται αρκετά ευανάγνωστοι και από τους μεγάλους και από τους μικρούς επισκέπτες του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου της Αθήνας. Ωστόσο, όλες οι λεζάντες μέσα στον χώρο βρίσκονται στο ίδιο ύψος μεταξύ τους (λίγο πιο κάτω από τον τίτλο της ενότητας), περιέχονται σε πλαίσια, τα οποία είναι όλα σε σχήμα bubble και θυμίζουν κόμικς. Έχουν όλες την ίδια γραμματοσειρά, το ίδιο στυλ και το ίδιο μέγεθος γραμμάτων και θεωρούνται ευανάγνωστες από τους επισκέπτες.

Η αίθουσα χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες, μέσω των οποίων τα παιδιά εξερευνούν τον εαυτό τους και το σώμα τους και η πορεία των επισκεπτών μέσα στον χώρο είναι ελεύθερη:

1. Ανακαλύπτω τον Εαυτό μου
2. Ανακαλύπτω το Ανθρώπινο Σώμα
3. Κινούμαι και ασκούμαι
4. Ανακαλύπτω την Αξία των Τροφών

1. Ανακαλύπτω τον Εαυτό μου

Εικόνα 17. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στην πρώτη ενότητα της αίθουσας τα παιδιά γνωρίζουν και εξερευνούν διάφορες πτυχές του εαυτού τους και του σώματός τους με την βοήθεια ποικίλων ερωτήσεων και υποδείξεων που υπάρχουν.

Η ενότητα «*Ανακαλύπτω τον Εαυτό μου*» απαρτίζεται από τρία (3) κεφάλαια:

α) «*Το σώμα μου και τα συναισθήματά μου*»

β) «*Το σώμα μου σε χρώματα*»

γ) «*Το σώμα μου σε αριθμούς*»

Κάθε κεφάλαιο έχει διαφορετική θεματολογία και διαφορετικό χρώμα, π.χ. το κίτρινο πλαίσιο σχετίζεται με τα συναισθήματα και τις εκφράσεις του σώματος, το μωβ αφορά τα χρώματα του σώματος και το πράσινο αναφέρεται στο ύψος και στο νούμερο παπουτσιών που φοράμε.

. α) «Το σώμα μου και τα συναισθήματά μου»

Εικόνα 18. Έκθεμα «*Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;*», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Σε αυτό το κεφάλαιο τα παιδιά εξερευνούν τι εκφράσεις δημιουργούνται στο πρόσωπο, ανάλογα με τα συναισθήματα που προκαλούνται σε κάθε άνθρωπο.

Εικόνα 19. Έκθεμα «*Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;*», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Με την χρήση των βοηθητικών κειμένων, που βρίσκονται κάτω από την λεζάντα, οι μικροί μας επισκέπτες μπαίνουν στην διαδικασία να εξερευνήσουν το πρόσωπό τους με την βοήθεια των συναισθημάτων που αναγράφονται στη δεξιά πλευρά του καθρέφτη.

Κάτω από τα κείμενα, είναι τοποθετημένος στη μέση ένας μεγάλος καθρέφτης, που από την δεξιά πλευρά υπάρχουν λέξεις όπου η καθρέφτη περιγράφει και από ένα συναίσθημα και από την αριστερή πλευρά έχει διάφορες εικονογραφημένες εκφράσεις προσώπου. Οι εκφράσεις και οι λέξεις, που είναι τοποθετημένες δεξιά και αριστερά από τον καθρέφτη, βρίσκονται μέσα σε μικρά πλαίσια, τετράγωνα και παραλληλόγραμμα, αντίστοιχα, τα οποία είναι τοποθετημένα στο ύψος ενός παιδιού.

§ Πώς είναι το πρόσωπό σου όταν νιώθεις έτσι; Ποιοι μύες του προσώπου σου κινούνται;

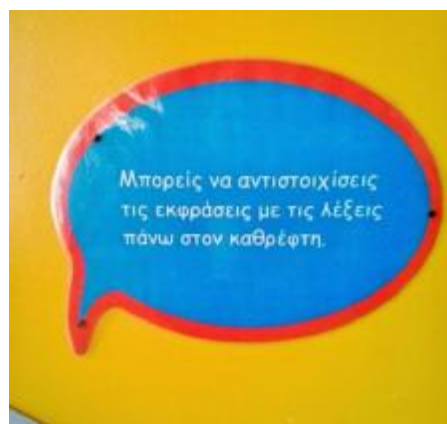

Εικόνα 20. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Με την ερώτηση «Πώς είναι το πρόσωπό σου όταν νιώθεις έτσι;» οι επισκέπτες παρατηρούν τι συναίσθημα είναι γραμμένα μέσα στα πλαίσια δίπλα στον καθρέφτη, επιλέγουν αυτό που θέλουν και ανάλογα το συναίσθημα παρατηρούν στον καθρέφτη τι έκφραση παίρνει το πρόσωπό τους.

Με την ερώτηση «Ποιοι μύες του προσώπου σου κινούνται;» οι επισκέπτες, μέσω των εικονογραφημένων εκφράσεων που υπάρχουν στα πλαίσια δίπλα στον καθρέφτη, μπορούν να κάνουν την ίδια έκφραση στον καθρέφτη και να νιώσουν ποιοι μύες του προσώπου κινούνται κάθε φορά.

§ Μπορείς να αντιστοιχίσεις τις εκφράσεις με τις λέξεις πάνω στον καθρέφτη;

Εικόνα 21. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Με την φράση «Μπορείς να αντιστοιχίσεις τις εκφράσεις με τις λέξεις πάνω στον καθρέφτη» οι επισκέπτες καλούνται να αντιστοιχίσουν τις εικονογραφημένες εκφράσεις που βρίσκονται αριστερά από τον καθρέφτη με τις κατάλληλες λέξεις που περιγράφουν ένα συναίσθημα οι οποίες βρίσκονται δεξιά από τον καθρέφτη.

Οι εκφράσεις που προβάλλονται είναι:

- Χαρούμενος/η
- Φοβισμένος/η
- Έκπληκτος/η
- Νιώθει πλήξη

Οι λέξεις – συναισθήματα που προβάλλονται είναι:

- Χαρά
- Έκπληξη
- Φόβος
- Πλήξη

β) «Το σώμα μου σε χρώματα»

Εικόνα 22. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Σε αυτό το κεφάλαιο παρατηρούμε ότι υπάρχει αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στην εικόνα και τον λόγο. Τα παιδάκια εξερευνούν από ποια χρώματα αποτελούνται τα μαλλιά του ανθρώπου, τα μάτια του και το δέρμα του. Κάτω από την λεζάντα υπάρχουν κείμενα, τα οποία βοηθάνε τους επισκέπτες να παρατηρήσουν τα χρώματα που υπάρχουν στο τοίχο και τα χρώματα που υπάρχουν πάνω στο σώμα τους.

Κάτω από τα δύο πλαίσια με τα κείμενα είναι τοποθετημένος ένας μεγάλος καθρέφτης, στο ύψος ενός παιδιού. Αριστερά και δεξιά από τον καθρέφτη υπάρχουν μικρά, άσπρα, τετράγωνα πλαίσια. Τα οποία βρίσκονται στο ίδιο ύψος με τον καθρέφτη και απεικονίζουν με εικονογραφημένο τρόπο, τα χρώματα για τα μάτια και για το δέρμα των ανθρώπων και υπάρχουν και πλαίσια με δείγματα μαλλιών.

§ *Τι χρώμα είναι τα μαλλιά τα μάτια και το δέρμα σου;*

Εικόνα 23. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Με την ερώτηση «Τι χρώμα είναι τα μαλλιά τα μάτια και το δέρμα σου;» οι επισκέπτες παρατηρούν τι χρώμα έχουν τα μαλλιά τους, τα μάτια τους και το δέρμα τους και αν θέλουν τα λένε προφορικά.

§ Μπορείς να βρεις τα δικά σου χρώματα; Τοποθέτησε τα πάνω στον καθρέφτη

Εικόνα 24. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Με την ερώτηση «Μπορείς να βρεις τα δικά σου χρώματα; Τοποθέτησέ τα πάνω στον καθρέφτη.» οι μικροί και οι μεγάλοι επισκέπτες προσπαθούν να βρουν τα χρώματα που έχουν τα μαλλιά τους, τα μάτια τους και το δέρμα τους στα αντίστοιχα πλαίσια πάνω στον τοίχο και να τα τοποθετήσουν πάνω στον καθρέφτη.

γ) «Το σώμα μου σε αριθμούς»

Εικόνα 25. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Εικόνα 26. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στο κεφάλαιο αυτό τα παιδάκια ανακαλύπτουν τι ύψος έχουν, τι βάρος έχουν και τι νούμερο παπούτσι φοράνε. Με την χρήση των αριθμών πάνω στον τοίχο και στο δάπεδο τα παιδιά μαθαίνουν πώς να μετράνε το ύψος τους και ποιο είναι το κατάλληλο νούμερο παπούτσι.

Εικόνα 27. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Κάτω από την λεζάντα υπάρχει ένα κείμενο, με το οποίο οι επισκέπτες, μέσω των αριθμών που βρίσκονται στον τοίχο και στο δάπεδο, μαθαίνουν τι ύψος έχουν, πόσο είναι το βάρος τους και τι νούμερο παπούτσι φοράνε.

- Ø Οι αριθμοί του σώματός μας μεγαλώνουν μαζί μας. Πόσο είναι το ύψος, το βάρος και το νούμερο του παπουτσιού σου; Εδώ μπορείς να γράψεις τις μετρήσεις σου.

Εικόνα 28. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Με αυτήν την κειμενολεξάντα οι επισκέπτες γνωρίζουν μέσω κάποιων εργαλείων το ύψος, το βάρος και το νούμερο παπουτσιού τους και τα γράφουν στο πράσινο πίνακα.

2. Ανακαλύπτω το Ανθρώπινο Σώμα

Εικόνα 29. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στην δεύτερη ενότητα οι μικροί μας επισκέπτες ανακαλύπτουν και γνωρίζουν το ανθρώπινο σώμα από όλες του τις πτυχές.

Η ενότητα «**Ανακαλύπτο το Ανθρώπινο Σώμα**» απαρτίζεται από τρία (3) μέρη:

A) Το σώμα μου από μέσα

B) Το ανθρώπινο σώμα έχει 206 οστά

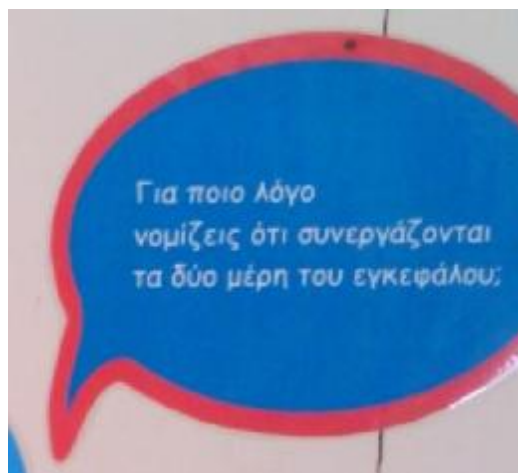
Γ) Πόσες διαφορετικές σκιές μπορείς να κάνεις με το σώμα σου;

A) Το σώμα μου από μέσα

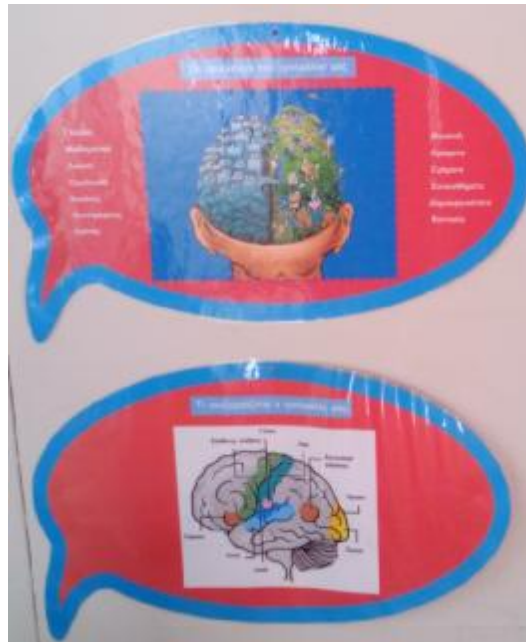
Εικόνα 30. Έκθεμα «Ανακαλύπτο τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στο κεφάλαιο αυτό τα παιδάκια μαθαίνουν το εσωτερικό μέρος όλου του σώματος μας.

Εικόνα 31. Έκθεμα «Ανακαλύπτο τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Από κάτω παρατηρούμε τρεις ερωτήσεις μέσα σε πλαίσια που μοιάζουν με κόμικς. Η πρώτη λεζάντα – ερώτηση «Για ποιο λόγο νομίζεις ότι συνεργάζονται τα δύο μέρη του εγκεφάλου;», βάζει τους επισκέπτες στην διαδικασία να σκεφτούν, με βάσει τις εικόνες που θα δούμε παρακάτω, για ποιο λόγο συνεργάζονται τα δύο μέρη του εγκεφάλου.

Εικόνα 32. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Κάτω από την λεζάντα - ερώτηση υπάρχουν άλλα δύο πλαίσια με εικόνες. Στο πρώτο που φέρει τον τίτλο «Τα ημισφαίρια του εγκεφάλου μας», καταλαβαίνουμε ότι θα αναλυθούν τα δύο μέρη του εγκεφάλου ενός ανθρώπου. Ακόμη, μας παρουσιάζει με τι ασχολείται το κάθε ημισφαίριο, π.χ. το δεξί ημισφαίριο ασχολείται με τα χρώματα. Στην εικόνα δείχνει ότι το αριστερό μέρος του εγκεφάλου σχετίζεται με την εργατικότητα και το δεξί μέρος σχετίζεται με τα συναισθήματα, την ξεγνοιασιά. Στην αριστερή μεριά της εικόνας, αναγράφονται, με το ίδιο στυλ, όπως και ο τίτλος, αλλά σε μικρότερο μέγεθος και χωρίς παραλληλόγραμμο πλαίσιο, ορισμένες λέξεις όπως: *Γλώσσα, Μαθηματικά, Λογική, Οργάνωση, Κανόνες, Λεπτομέρειες, Χρόνος*. Στην δεξιά πλευρά της εικόνας, με το ίδιο στυλ όπως και η αριστερή πλευρά, παρατηρούμε τις λέξεις: *Μουσική, Χρώματα, Σχήματα, Συναισθήματα, Δημιουργικότητα και Φαντασία*. Η εικόνα σε συνδυασμό με τις λέξεις βοηθάνε τα παιδιά να κατανοήσουν πως λειτουργεί ο εγκέφαλος κάθε ανθρώπου.

Στο δεύτερο πλαίσιο απεικονίζεται ο εγκέφαλος και τι επεξεργάζεται. Παρατηρώντας την εικόνα βλέπουμε ότι το κομμάτι του εγκεφάλου που είναι πράσινο επεξεργάζεται τις σύνθετες κινήσεις, τα κόκκινα σημεία επεξεργάζονται την γλώσσα, το ροζ κομμάτι επεξεργάζεται την γεύση, το μπλε σκούρο σημείο επεξεργάζεται την αφή, τα γαλάζια σημεία επεξεργάζονται την ακοή, τα πορτοκαλί και τα κίτρινα μέρη επεξεργάζονται την όραση. Η εικόνα σε συνδυασμό με τις λέξεις βοηθάνε τα παιδιά να κατανοήσουν ποιες αισθήσεις επεξεργάζεται ο εγκέφαλος και σε ποια σημεία.

Εικόνα 33. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Μπροστά από τις λεζάντες αυτές υπάρχει μια ξύλινη βάση με ράφια. Με την βοήθεια των εκθεμάτων και των αντίστοιχων λεζάντων πάνω σε αυτό οι επισκέπτες μαθαίνουν τα εσωτερικά μέρη του ανθρώπινου σώματος πιο αναλυτικά και πιο ρεαλιστικά. Για το κάθε έκθεμα υπάρχει τοποθετημένη πάνω στην ξύλινη βάση και από μία λεζάντα ή λεζάντα – ερώτηση.

Εικόνα 34. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Παρατηρούμε αρκετές κειμενολεζάντες σε μορφή ερώτησης, όπως «Βοήθησε τον άνθρωπο: να τρέξει γρήγορα, να περπατήσει, να καθίσει, να σκύψει, να χορέψει, να ζύσει τη μύτη του... Ποια μέρη του σώματος ασκεί κάθε φορά; Ποια οστά του σκελετικού συστήματος

κινούνται;», «Με ποιον τρόπο μπορώ να κρατήσω τα δόντια μου γερά;». Αυτές οι λεζάντες έχουν βιωματικό ρόλο. Μέσω των ερωτήσεων τα παιδιά σκέφτονται διάφορα δικά τους βιώματα και τα εξιστορούν.

Εικόνα 35. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

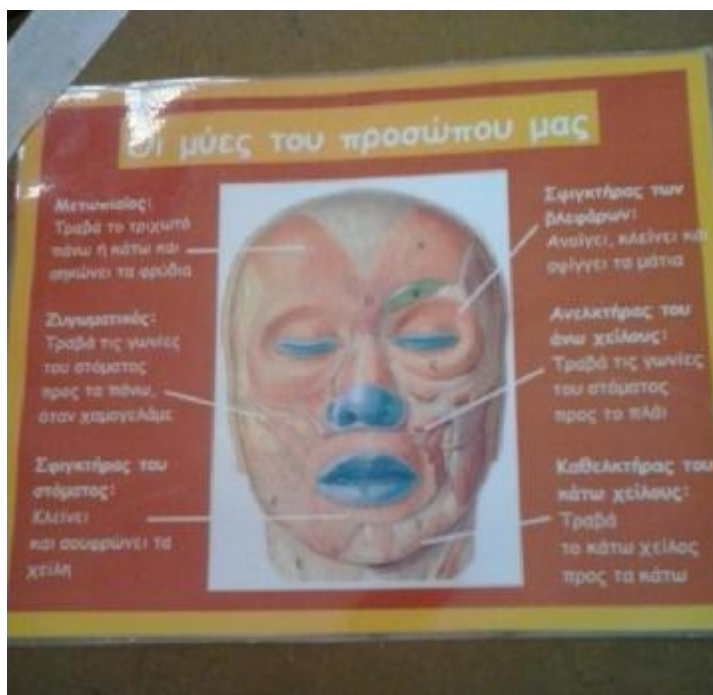
Εικόνα 36. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Αριστερά από τα ράφια και κάτω από τον σκελετό, στο δάπεδο, παρατηρούμε ότι υπάρχει ένα τραπεζάκι, στο ύψος ενός μικρού παιδιού, με φωτεινό τζάμι πάνω στο οποίο υπάρχει μια ακτινογραφία θώρακος και μία λεζάντα που αναγράφει: «Το ανθρώπινο σώμα έχει 206 οστά». Με αυτό τον τρόπο ο επισκέπτης και ειδικά τα παιδιά καταλαβαίνουν ότι δέχονται μια πληροφορία σχετικά με το ανθρώπινο σώμα.

Εικόνα 37. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στην αριστερή πλευρά της ενότητας «**Ανακαλύπτω το Ανθρώπινο Σώμα**» παρατηρούμε μια λεζάντα με την ερώτηση «Πόσες διαφορετικές σκιές μπορείς να κάνεις με το σώμα σου;». Με αυτήν την ερώτηση και με την βοήθεια ενός λευκού πανιού που υπάρχει πίσω από τη λεζάντα, τα παιδιά μπορούν να κάνουν διάφορες κινήσεις με αποτέλεσμα να δουν πόσες σκιές μπορούν να δημιουργηθούν.

Εικόνα 38. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

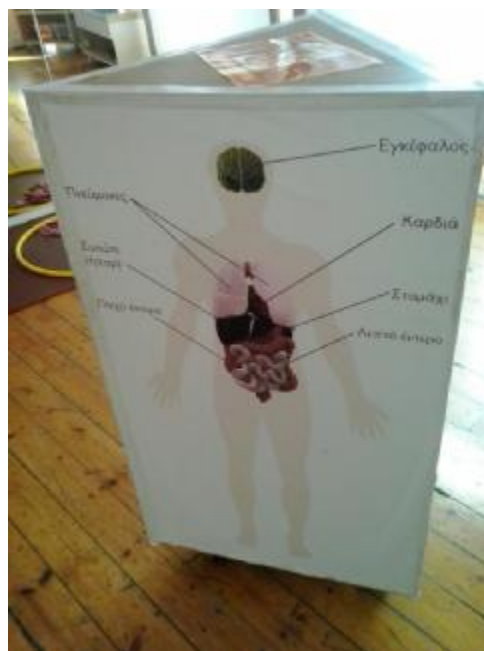
Στη μέση της αίθουσας υπάρχει ένα τρισδιάστατο τρίγωνο. Στο πάνω μέρος υπάρχει ένα πλαίσιο με κόκκινο χρώμα και πορτοκαλί περίγραμμα το οποίο έχει τον τίτλο: «Οι μύες

του προσώπου μας». Από κάτω προβάλλεται ένα εικονογραφημένο πρόσωπο με το οποίο εξηγεί τους μύες του προσώπου με περιγραφές σε κάθε σημείο. Οι περιγραφές που υπάρχουν αριστερά και δεξιά της εικόνας είναι με δύο διαφορετικά στυλ. Οι ονομασίες των μυών είναι με πιο έντονα άσπρα γράμματα από ότι οι ερμηνείες. Η λεζάντα αυτή βοηθάει τα παιδιά να κατανοήσουν ποιοι μύες υπάρχουν στο πρόσωπο του κάθε ανθρώπου και με ποια κίνηση ενεργοποιούνται.

Εικόνα 39. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Το τρισδιάστατο τρίγωνο που προαναφερθήκαμε έχει διδακτικό ρόλο διότι γίνεται επανάληψη λέξεων για να βοηθήσει την μνήμη των μικρών μας επισκεπτών. Αποτελείται από τρεις πλευρές. Η μια πλευρά απεικονίζει το ανθρώπινο σώμα και μας δείχνει τους μύες που υπάρχουν σε όλο το σώμα με τις ονομασίες τους.

Εικόνα 40. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Η δεύτερη πλευρά δείχνει το σχήμα του ανθρώπινου σώματος και προβάλλει τα ζωτικά όργανα με τις ονομασίες τους.

Εικόνα 41. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Η τρίτη πλευρά δείχνει το σκελετό του ανθρώπου και την ονομασία του κάθε κόκκαλου.

3. Κινούμαι και ασκούμεαι

Στη τρίτη ενότητα οι επισκέπτες μαθαίνουν πολλές πληροφορίες σχετικά με την κίνηση του σώματος και την άσκηση.

Εικόνα 42. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Εικόνα 43. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Κάτω από τον τίτλο υπάρχει ένα τεράστιος καθρέφτης, δίπλα στον καθρέφτη, στην αριστερή πλευρά, υπάρχει ένας πίνακας με την εξής λεζάντα: «Αν θέλεις να γυμναστείς, άκουσε και εσύ!». Κάτω από την λεζάντα υπάρχει και μια εικονογράφηση, ένα κοριτσάκι που φοράει ακουστικά. Τα παιδιά βλέποντας την εικόνα με το κοριτσάκι και τα όργανα γυμναστικής στο πάτωμα παροτρύνονται να κάνουν αυτά που γράφει η λεζάντα.

4. Ανακαλύπτω την Αξία των Τροφών

Εικόνα 44. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στην τέταρτη ενότητα οι επισκέπτες μαθαίνουν πολλές πληροφορίες σχετικά με τις τροφές, πόσο σημαντικές είναι για τον οργανισμό μας και ποια είδη τροφών υπάρχουν.

Κάτω από τον τίτλο υπάρχουν τοποθετημένες τρεις (3) λεζάντες, οι οποίες χωρίζουν σε τρία (3) μέρη την συγκεκριμένη ενότητα. Βρίσκονται μέσα σε πλαίσια σε σχήμα κόμικς, οι δύο λεζάντες έχουν μωβ χρώμα και μπλε περίγραμμα ενώ η τρίτη λεζάντα βρίσκεται μέσα σε άσπρο τετράγωνο πλαίσιο. Και οι τρεις λεζάντες είναι ευανάγνωστες στο κοινό του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών.

Εικόνα 45. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Από αριστερά βλέπουμε την πρώτη λεζάντα με την εξής ερώτηση: «Δοκίμασε να γεμίσεις την πυραμίδα σύμφωνα με τις δικές σου διατροφικές συνήθειες. Ποιες διαφορές και ποιες ομοιότητες παρατηρείς με την πυραμίδα της μεσογειακής διατροφής;». Η λεζάντα αυτή μας ενθαρρύνει να γεμίσουμε, όπως νομίζουμε εμείς, την πλαστική διαφανές πυραμίδα με πλαστικά αντικείμενα που απεικονίζουν διάφορες τροφές που χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ζωή.

Εικόνα 46. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Αφού γεμίσουμε την πυραμίδα με τις τροφές που χρησιμοποιούμε εμείς στην ζωή μας συγκρίνουμε την δικιά μας πυραμίδα με την απεικόνιση της πυραμίδας της μεσογειακής διατροφής που υπάρχει δίπλα στα συρτάρια.

Εικόνα 47. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Οι λεζάντες στα συρτάρια βοηθούν στην διαδικασία της κατηγοριοποίησης και της ομαδοποίησης. Τα πλαστικά αντικείμενα τα οποία θα τοποθετηθούν μέσα στην πλαστική πυραμίδα και απεικονίζουν διάφορες τροφές βρίσκονται μέσα στα συρτάρια που βρίσκονται κάτω από την πυραμίδα. Το κάθε συρτάρι από έξω έχει δύο παραλληλόγραμμα πλαίσια, το πάνω πλαίσιο είναι με μωβ χρώμα και μπλε περίγραμμα και το κάτω πλαίσιο είναι άσπρο με μωβ και μπλε περίγραμμα.

Το πάνω πλαίσιο αποτελεί την λεζάντα του κάθε συρταριού και αναγράφει την ομάδα τροφής που υπάρχει μέσα στο συρτάρι, η γραμματοσειρά είναι ίδια με όλες τις λεζάντες που έχουν αναφερθεί, όπως και το στυλ. Το κάτω πλαίσιο απεικονίζει, εικονογραφημένα, τα τρόφιμα που βρίσκονται μέσα στο συρτάρι.

Εικόνα 48. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Η δεύτερη λεζάντα, αναγράφει την εξής ερώτηση: «Σε ποιο μέρος του σώματος κάνουν περισσότερο καλό τα τρόφιμα;». Κάτω από την λεζάντα παρατηρούμε ότι υπάρχουν ταμπέλες με σχοινάκια που εξηγούν, με εικονογραφημένο τρόπο, ποιες τροφές κάνουν καλό και σε ποιο μέρος του σώματος. Η κάθε ταμπέλα έχει συγκεκριμένο χρώμα και προβάλλει από τη μια της πλευρά μια συγκεκριμένη ομάδα τροφών και από την άλλη πλευρά σε ποιο μέρος του οργανισμού κάνει καλό. Μέσω αυτών των ερωτήσεων που τα παιδιά θα βρουν τις σχετικές απαντήσεις να υπάρχει διδακτικός ρόλος με διασκέδαση.

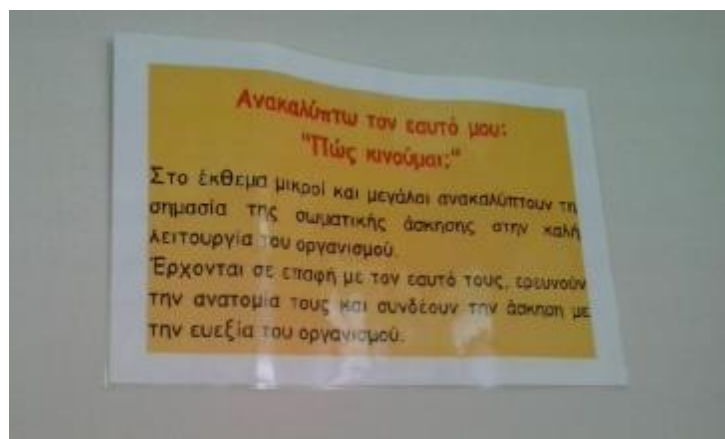
Εικόνα 49 & 50. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Ένα παράδειγμα είναι η ταμπέλα που έχει το πράσινο χρώμα, η οποία αφορά την ομάδα των φρούτων και των λαχανικών και δείχνει ότι κάνουν καλό στο δέρμα και στο σώμα μας. Με αυτό το τρόπο οι επισκέπτες του μουσείου κατανοούν τα οφέλη των τροφών για τον οργανισμό μας και το σώμα μας.

Εικόνα 51. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Η επόμενη λεζάντα έχει τάση ενεργοποίησης της σκέψης των μικρών μας επισκεπτών. Παρατηρούμε ένα κοριτσάκι με εικονογραφημένη μορφή και από πάνω της ένα τεράστιο πλαίσιο σε σχήμα κόμικς με την εξής λεζάντα: «Προσπάθησε να καταλάβεις από το σχήμα ποιες τροφές αγγίζεις με το χέρι σου. Που νομίζεις ότι κάνουν καλό στο σώμα μας;». Μπαίνουν στη διαδικασία να χρησιμοποιήσουν περισσότερο την αίσθηση της αφής, να βάλουν το χέρι τους μέσα στις τρύπες, που βρίσκονται τοποθετημένες κάτω από το πλαίσιο και να καταλάβουν, τι τροφές αγγίζουν εκείνη τη στιγμή. Με βάση αυτό που αγγίζουν πρέπει να καταλάβουν τι τροφή είναι και σύμφωνα με τις ταμπέλες που προαναφέρθηκαν να βρουν σε ποια ανήκει η τροφή και σε ποιο σημείο του οργανισμού κάνει καλό.

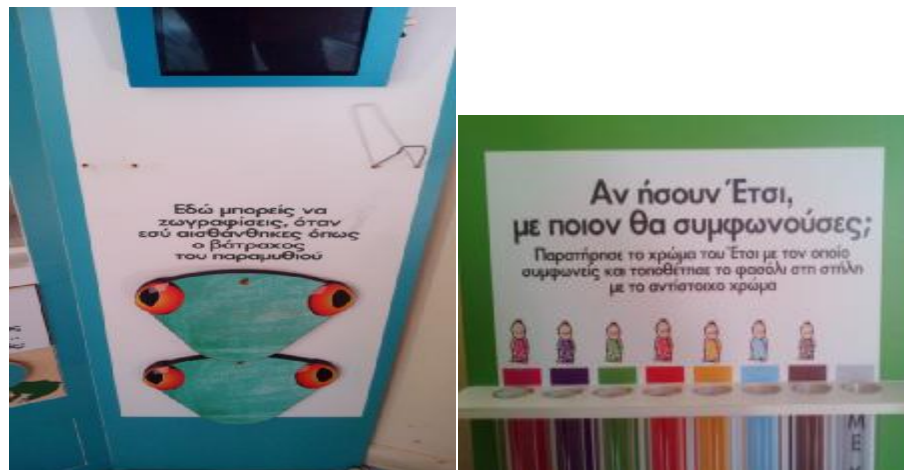
Εικόνα 52. Έκθεμα «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι;», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Οκτώβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Δίπλα στην ενότητα με την αξία των τροφών παρατηρούμε το εισαγωγικό κείμενο του εκθέματος που μόλις επισκεφτήκαμε. Ο τίτλος του κειμένου έχει έντονα κόκκινα γράμματα και γράφει: «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πώς κινούμαι». Από κάτω με μαύρα γράμματα μας περιγράφει το τι θα ανακαλύψουν οι επισκέπτες μέσα σε αυτήν την αίθουσα.

(Εκθεμα: **Κοινωνική και πολιτισμική διαφορετικότητα** /
Exhibit: **Social and cultural diversity**)

Εικόνα 53. Έκθεμα «Κοινωνική και πολιτισμική διαφορετικότητα», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Δεκέμβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Εικόνα 54 & 55. Έκθεμα «Κοινωνική και πολιτισμική διαφορετικότητα», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Δεκέμβριος 2015, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στον επόμενο διάδρομο υπάρχει μία αίθουσα η οποία αφορά την διαφορετικότητα. Μέσω των κειμένων, των εικόνων αλλά και των παιχνιδιών που υπάρχουν τα παιδιά θα αναπτύξουν την ευαισθητοποίησή τους έτσι ώστε να εκφραστούν γύρω από αυτό το θέμα.

(Έκθεμα: **Κουζίνα, ανακαλύπτω τον κόσμο του μπισκότου** /
Exhibit: **Kitchen, discover biscuit's world**)

Εικόνα 56. Έκθεμα «Κουζίνα, ανακαλύπτω τον κόσμο του μπισκότου», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Φεβρουάριος 2016, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Σε αυτήν την αίθουσα τα παιδιά χρησιμοποιούν πρώτες ύλες και με την βοήθεια των εθελοντών και των συνταγών που υπάρχουν, μαγειρεύουν, γεύονται τις δημιουργίες τους, μαθαίνουν να συνεργάζονται μεταξύ τους και αναπτύσσεται η ομαδικότητα.

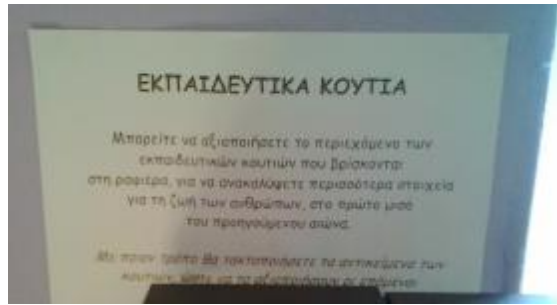

Εικόνα 57. Έκθεμα «Κουζίνα, ανακαλύπτω τον κόσμο του μπισκότου», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Φεβρουάριος 2016, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

(Έκθεμα: **Σοφίτα**)

Εικόνα 58. Έκθεμα «Σοφίτα», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Φεβρουάριος 2016, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Εικόνα 59. Έκθεμα «Σοφίτα», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Φεβρουάριος 2016, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στην αίθουσα «Σοφίτα» αναπτύσσεται η διαδραστικότητα διότι υπάρχουν εκπαιδευτικά κουτιά και με την βοήθεια των κατάλληλων λεζάντων και αντικειμένων κινούν το ενδιαφέρον των παιδιών.

(Έκθεμα: **Κρεοπωλείο**)

Εικόνα 60. Έκθεμα «Κρεοπωλείο», Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, Φεβρουάριος 2016, φωτογραφία: Χριστίνα Μαρίνη

Στο χώρο που βρίσκεται το συγκεκριμένο έκθεμα οι λεζάντες αντικαθίστανται από τα ίδια τα αντικείμενα, σε όσα σημεία δεν υπάρχει παραστατικότητα του κειμένου έχουμε τα εκθέματα. Το εν λόγω έκθεμα είναι διαμορφωμένο και για παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Κεφάλαιο 11. Σημειολογία στοιχείων και δεδομένων

Η σημειολογική προσέγγιση βασίζεται στη διαμόρφωση σύνθετων οπτικών εμπειριών. Υπάρχει μια αναλογική αντιστοιχία μεταξύ των αντικειμένων και των λέξεων διότι και τα δύο λειτουργούν ως συστήματα νοημάτων, σημασίας και επικοινωνίας. Με βάση την σημειολογική προσέγγιση, η αντίληψη της πραγματικότητας δεν εξαρτάται από το φαίνεσθαι και συνδέεται με την αυθαιρεσία που υπάρχει μεταξύ του σημαίνοντος και του σημασινομένου σε κάθε σύστημα σημείων. Οι θεωρίες που είναι ενάντια σε αυτή τη προσέγγιση, υποστηρίζουν ότι η αντίληψη της πραγματικότητας είναι μια διαδικασία αναγνώρισης των στοιχείων της με βάση τις δομές της αντίληψης που έχουμε.

«Ο D. Summers (1991) διακρίνει μια βασική διαφορά μεταξύ του γλωσσικού συστήματος και του συστήματος των αντικειμένων. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι τα αντικείμενα, ως σημεία, δεν ισοδυναμούν πλήρως με τις λέξεις, ούτε η υλική πραγματικότητα με τον λεκτικό προσδιορισμό της, καθώς τα αντικείμενα και γενικά η υλική πραγματικότητα υποτάσσονται στο χώρο, αποκτούν νοήματα και σημασίες με τη διασύνδεσή τους με το χώρο και λειτουργούν ως σύστημα σημείων μέσα στο χώρο, ενώ οι λέξεις λειτουργούν ανεξάρτητα από το χώρο»²⁰.

Η πολυσημία του υλικού πολιτισμού, στηρίζεται στα στοιχεία της εξωτερικής μορφής των αντικειμένων, με κοινωνικά και πολιτισμικά νοήματα, συμβολισμούς και αξίες. Η κατανόηση του υλικού πολιτισμού σχετίζεται με την αναζήτηση, διερεύνηση και κατανόηση ποικίλων κοινωνικών και πολιτισμικών συμφραζόμενων.

Στην περίπτωση του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου τα παιδάκια πρέπει να σκεφτούν με πιο παραστατικό τρόπο με τη χρήση εικόνων. Τα κείμενα που θα διαβάζουν μέσα στον μουσειακό χώρο πρέπει να είναι κοντά στην προφορική κουλτούρα μέσω εικόνων και παροιμιών. Όλα τα εκθέματα μέσα στο μουσείο έχουν ορισμένο αντίκτυπο. Κάποια αντικείμενα αναπτύσσουν την διαδικασία της ανακάλυψης, π.χ. ανακαλύπτουν τον εαυτό τους, το σώμα τους, τα συναισθήματα τους κτλ. Άλλα αντικείμενα αναπτύσσουν την διαδικασία ερώτησης, π.χ. αντικείμενα που σε βάζουν στην διαδικασία να καταλάβεις με την αίσθηση της αφής το τί είναι.

²⁰ Νάκου, 2001, σελ. 79

Κεφάλαιο 12. Περιήγηση στις επικοινωνιακές λειτουργίες του λόγου των εκθεμάτων

Σύμφωνα με τον Jakobson, οι επικοινωνιακές λειτουργίες της γλώσσας που υπάρχουν είναι: η αναφορική ή δηλωτική, η βουλευτική²¹, η εκφραστική ή συγκινησιακή, η ποιητική, η φατική και η μεταγλωσσική λειτουργία²².

Μέσα στο παιδικό μουσείο υπάρχουν ποικίλα είδη λεζάντων, όπου το κάθε ένα έχει έναν συγκεκριμένο σκοπό. Σύμφωνα με τις λεζάντες που υπάρχουν στις αίθουσες, όπως «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου, πώς κινούμαι;», «Κοινωνική και πολιτισμική διαφορετικότητα», «Κουζίνα, ανακαλύπτω τον κόσμο του μπισκότου», παρατηρούμε ότι αναπτύσσεται η βουλευτική λειτουργία της γλώσσας. Η βουλευτική λειτουργία αναφέρεται κυρίως στον δέκτη όπου χρησιμοποιείται το δεύτερο ρηματικό πρόσωπο²³. Η διατύπωση των προτάσεων στις λεζάντες είναι αντίθετη με την γλώσσα της παιδείας και το στυλ των πλαισίων γύρω από τον γραπτό λόγο θυμίζει κόμικ, με αποτέλεσμα να προσεγγίσουν πιο εύκολα το παιδί. Ορισμένες λεζάντες είναι σε μορφή ερωτήσεων με στόχο τα παιδιά, καθ' όλη τη διάρκεια της επίσκεψής τους, να ανακαλύψουν μόνοι τους, τον εαυτό τους, τα συναισθήματα τους, το σώμα τους (εσωτερικά και εξωτερικά), να αναπτύξουν την ευαισθητοποίησή τους γύρω από τη διαφορετικότητα και να πραγματοποιήσουν κάποιες δράσεις.

Ωστόσο, υπάρχουν και λεζάντες που είναι σε μορφή προτάσεων, οι οποίες παροτρύνουν τα παιδιά να κάνουν κάποιες δραστηριότητες μέσα στο μουσειακό χώρο και κάποιες που μας δίνουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά είτε με τον οργανισμό μας, είτε πληροφορίες για κάποιο αντικείμενο, π.χ. ιστορία του μπισκότου. Για παράδειγμα μέσω του εκθέματος «Ανακαλύπτω τον εαυτό μου, πώς κινούμαι;» και με αρωγό τα συννεφάκια που χρησιμοποιούνται σαν λεζάντες τα οποία θυμίζουν κόμικς τα παιδιά ανακαλύπτουν ποιοί είναι. Η βουλευτική λειτουργία της γλώσσας αναφέρεται στον δέκτη και χρησιμοποιείται το δεύτερο ρηματικό πρόσωπο. Είναι η γλώσσα της εξουσίας και της δημοσιογραφίας, προβάλλει την αντίθεσή της με την γλώσσα της παιδείας. Ακόμη, την συναντάμε στην τηλεόραση, σε ηλεκτρονικά μέσα και στις εφημερίδες.

Εκτός από τις λεζάντες με την βουλευτική λειτουργία, μέσα στο μουσείο, παρατηρούμε και ορισμένες, οι οποίες έχουν αναφορική επικοινωνία, διότι αφορούν την μετάδοση πληροφοριών, (δηλαδή, για το οποίο γίνεται λόγος και αποτελεί την κυρίαρχη λειτουργία για πολλά μηνύματα²⁴) μέσα από αντικείμενα και είδη γραπτού λόγου, προς τους μικρούς μας επισκέπτες. Τέτοιες λεζάντες συναντάμε στο έκθεμα «Συλλογές παιδιών», στην αίθουσα «εργαστήρι», στην αίθουσα «Ταξιδεύω με το κινητό μουσείο» αλλά και στην αίθουσα «Σοφίτα».

Με την βοήθεια των αντίστοιχων εκθεμάτων, που υπάρχουν μέσα στο μουσειακό χώρο, οι στόχοι γίνονται πιο εύκολοι για τους μικρούς μας επισκέπτες. Μαθαίνουν τα μέρη του σώματος πιο αναλυτικά και πιο ρεαλιστικά, τα παιδιά μπαίνουν στην διαδικασία να σκεφτούν, με βάση τις εικόνες που βλέπουν, να κατανοήσουν τη λειτουργία του σώματος και να ανακαλύψουν διάφορες πτυχές.

²¹ Γκούβελου Ελένη, 2012, σελ. 25: «Είναι η γλώσσα της εξουσίας και της δημοσιογραφίας. Προβάλλει την αντίθεσή της με την γλώσσα της παιδείας. Ακόμη, την συναντάμε στην τηλεόραση, σε ηλεκτρονικά μέσα και στις εφημερίδες» (12/7/2016)

²² Γκούβελου Ελένη, 2012, σελ. 25, 10/7/2016

²³ Γκούβελου Ελένη, 2012, σελ. 25, 10/7/2016

²⁴ Γκούβελου Ελένη, 2012, σελ. 26, 10/7/2016

Ωστόσο, παρατηρούμε ότι μέσα στον μουσειακό χώρο υπάρχει και η **φατική** λειτουργία η οποία στρέφει την προσοχή της στην επαφή²⁵. Μέσα από το έκθεμα «Γεια σου, Πυθαγόρα», όπου η επικοινωνία ελέγχει τη συμμετοχή του συνομιλητή και επιβεβαιώνει τη συνεχή προσοχή του. Πολλές φορές, μάλιστα, η φατική λειτουργία εμπεριέχει λέξεις ή φράσεις γνώριμες στα παιδιά και με επίδραση στο συγκινησιακό τους κόσμο.

²⁵ Γκούβελου Ελένη, 2012, σελ. 26, 12/7/2016

Συμπέρασμα

Με βάση τα παραπάνω, η αφήγηση στο Ελληνικό Παιδικό Μουσείο είναι ενεργητική διότι οι μικροί μας επισκέπτες συμμετέχουν ενεργά στις δράσεις που πραγματοποιούνται. Η εμπειρία τους μέσα στο μουσείο είναι συμμετοχική διότι συμμετέχουν στα διαδραστικά εκθέματα, στα εργαστήρια και στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Μέσω όλων αυτών των εκθεμάτων υπάρχει ανάπτυξη στις δεξιότητες του κάθε παιδιού, είτε ακοή, είτε αφή κτλ.

Στην περιήγηση παρατηρούμε την ύπαρξη αμηχανίας και δέους διότι υπάρχουν πολλά εκθέματα που «οδηγούν» σε βιωματικές καταστάσεις και παραπέμπουν σε συναισθήματα. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετές αίθουσες με εκθέματα τα οποία συνδέονται με όλες τις δραστηριότητες της καθημερινής μας ζωής. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι κύριοι δέκτες να μαθητεύσουν σε ποικίλους τρόπους αφήγησης και έκφρασης και να οδηγηθούν όχι μόνο στο να καταλάβουν τα μηνύματα που προσλαμβάνουν αλλά και να ωφεληθούν διαδίδοντάς τα.

Επίλογος

Η μελέτη του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου που πραγματοποιήθηκε είχε σκοπό την ανάλυση του γραπτού λόγου μέσα από τα εκθεσιακά κείμενα. Συνειδητοποιήσαμε ότι ακόμα και ο γραπτός λόγος στο εν λόγω μουσείο αποτελεί ένα έκθεμα – εικόνα. Το ύφος του (η επιλογή λέξεων και φράσεων) κρατά την αξία του ήχου, της αντίληψης, της μνήμης έτσι ώστε η εκπαιδευτική και η ψυχαγωγική εμπειρία να διέπεται από τυπικές και άτυπες μορφές επικοινωνίας και ως εκ τούτου να διασπείρεται τόσο σε πολλά είδη κοινού όσο και σε βιωματικές τεκμηριώσεις. Το μουσείο μοιάζει να περιμένει φωνές όπως «μου το έχουν διηγηθεί...», «μοιάζει με...», «έχω και εγώ...», «θα φτιάξω και εγώ...». Αντίστοιχα στοιχεία αφήγησης που αναλύσαμε παραπάνω (προφορικότητα, ζωντάνια, διαδραστικότητα, κτλ.), υπάρχουν και στο ΜΕΛΤ (Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης) που περιγράφει εργαλεία και επαγγέλματα της προβιομηχανικής εποχής. Το ΜΕΛΤ απευθύνεται σε ενήλικες και παιδιά, διαθέτει παραστατικό τρόπο για την περιγραφή των εκθεμάτων του και η αφήγηση γίνεται κυρίως από τα αντικείμενα. «Αναπτύσσει ποικίλους τρόπους επικοινωνίας με σκοπό τη γνώση, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία του κοινού. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η οργάνωση περιοδικών εκθέσεων, η πραγματοποίηση εκδόσεων, συνεδρίων, διαλέξεων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εργαστηρίων δημιουργικής απασχόλησης, εκδηλώσεων και συνεργασιών με φορείς πολιτισμού και εκπαίδευσης»²⁶. Τα κείμενα αποτελούν ένα από τους βασικούς πυλώνες έλξης του κοινού αλλά και από τις βασικές αφετηρίες προκειμένου να στηθεί το ωφέλιμων της επανεπίσκεψης.

²⁶ Βιτσαδάκη, 2013, σελ. 48

Βιβλιογραφία

- Βιτσαδάκη, 2013, *Ο λόγος στα εκθεσιακά κείμενα Μελέτη Περίπτωσης*, Πτυχιακή εργασία τμήματος ΜΜΣΕ, Πύργος.
- Καλεσοπούλου & Μουρατιάν, 2011, «Τα παιδικά μουσεία και η συμβολή τους στην εκπαίδευση του παιδιού. Η περίπτωση του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου», στο *Παιδί και Εκπαίδευση στο Μουσείο Θεωρητικές αφητηρίες, παιδαγωγικές πρακτικές*, Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη.
- Νάκου, 2001, «Η πολυσημία των αντικειμένων και η δυναμική της ερμηνείας», στο *Μουσεία: Εμείς, τα πράγματα και ο πολιτισμός*, Αθήνα, Εκδόσεις Νήσος.
- Σαλή, 2006, «Σήμανση» στο *Μουσειολογία 2*, Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχιμο.
- Σαλή, 2006, «Υποτιτλισμός, Πινακίδες» στο *Μουσειολογία 2*, Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχιμο.
- Graham Black, 2009, «Το «μάρκετινγκ» του μουσείου» στο *Το ελκυστικό μουσείο Μουσεία και Επισκέπτες*, Αθήνα, Έκδοση Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς.

Δικτυογραφία

- Γκούβελου, «Προσέγγιση των ποιημάτων των κειμένων νεοελληνικής λογοτεχνίας της Α΄ Γυμνασίου σύμφωνα με τη ρητορική εκδοχή της αναγνωστικής θεωρίας», [http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/5340/3/Nimertis_Gkouvelou\(teeapi\).pdf](http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/5340/3/Nimertis_Gkouvelou(teeapi).pdf), 10 & 12/7/2016.
- Δαλακούρα, «Πολιτισμός – Τέχνες – Διαχείριση ελεύθερου χρόνου ΜΟΥΣΕΙΑ», <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3466/1030.pdf>, 23/11/2015.
- Ιστοσελίδα Ελληνικού Παιδικού Μουσείου Αθηνών, www.hcm.gr, 22/4/2015.
- Κακαβούλια, «Εργαστήριο Ρητορικής & Λόγου ΙΙΙ – Από τη θεωρία στην πράξη της αφήγησης», <http://mariakakaboulia.pblogs.gr/files/81597>, 31/1/2016.
- Κολιπέτσα, «Νέες προοπτικές στην Μουσειακή Πολιτική», http://ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/15/2/774.pdf, 23/11/2015.
- Πληροφορίες για το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο Αθηνών, <http://kidslovegreece.com/el/culture/paidiko-mouseio>, 5/2/2016.

[Χρήση προσωπικών σημειώσεων από τα μαθήματα της Δρ. Αικατερίνης Αλεξοπούλου (2010-2015): Εισαγωγή στις πολιτισμικές σπουδές, Εικόνες-πηγές τεκμηρίωσης πολιτισμού, Γλώσσα-εργαλείο τεκμηρίωσης πολιτισμού].